



GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE NEVŞEHİR'İN BASIM (MATBAA) TARİHİ VE MATBAANIN NEVŞEHİR'DEKİ SERÜVENİ (1950-2016)

Hüseyin SARAÇ*

Özet

Matbaa, sadece kitap ve benzeri materyallerin basımı için değil, aynı zamanda insanoğlu tarihi için de büyük önem taşımaktadır. Bilginin aktarılması ve yaygınlaştırılması sürecinde başrol oynayan matbaanın, Nevşehir'deki serüveni 1959 yılında Marmara Matbaası'nın kurulmasıyla başlamıştır. Zamanla yaygınlık kazanarak Nevşehir'in aydınlanmasında büyük katkıları olmuştur.

Bu çalışma ile Nevşehir'de matbaacılık faaliyetlerini ilk defa kimin başlattığı, matbaaların kimler tarafından hangi gerekçelerle kuruldukları, isimleri, faaliyet süreleri ve kapandıysa kapanma nedenleri araştırılmıştır. Ayrıca, hangi yayın organlarının basım merkezi oldukları, çalışan eleman sayıları, işletmenin zorluk derecesi, matbaada kullanılan makinelerin üretim tarihleri, menşeleri ve teknik özellikleri ortaya konulup araştırmacıların hizmetine sunulurken sonraki çalışmalara da katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nevşehir, Matbaa, Matbaa Tarihi, 1950-2016.

THE ADVENTURE AND HISTORY OF PRINTING IN NEVŞEHİR FROM PAST TO PRESENT (1950-2016)

Abstract

Printing is not only important to press books and such materials but also important for the history of mankind. The adventure of printing, which has a leading role at the transformation and prevalence of knowledge, in Nevşehir begins with the establishment of Marmara Printing House at 1959. They have become widespread by time and had great contributions at the enlightenment of Nevşehir.

With this study it is aimed to contribute the future studies by putting forward who started the first printing activities in Nevşehir. It is investigated the establishing of printing houses, their names, activity durations and closure reasons if they were closed. Furthermore, it is investigated the number of working staff, the difficulty level of enterprise, the production dates, origins and technical features of printing machines and also for which publications they became printing center.

Key Words: Nevşehir, Printing, Printing History, 1950-2016.

Giriş

Tarihte ilk kez yazıların çoğaltımı, silindir biçiminde kalıplar veya damgalar aracılığıyla balmumu ve kil üzerinde yapılmıştır. Bunun yanında ağaç ve madeni aletlerle oyulmuş tuğlalardan da faydalanılmıştır. Kral Sargon'un gün yüzüne çıkarılmış olan oyulduktan sonra pişirilmiş tuğlalardan kurulu kitaplığı güzel bir örnek teşkil etmektedir. Bundan hareketle matbaacılığın temellerini atan Johannes Gutenberg değildir. Çok daha öncesinde Çinliler 2. yüzyılda matbaanın temellerinin oluşumunda rol oynamışlardır. Çinlilerin bu çalışmalarının ardından Batılı milletlere yol gösterici olmuştur. Çinliler 2. yüzyılda mermer kabartma şekil ve yazıların üzerine ıslak kâğıt preslemişler ve sonrada bu kâğıtları mürekkeplemişlerdi. Daha sonraki süreçte ise ağaç bloklar oyulmak suretiyle basılacak iş kabartma haline getirdiler. Ardından fırça ile mürekkep sürülüp preslenerek

* Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, huseyinsarac@nevsehir.edu.tr



kâğıda baskı yapmışlardır. Bu yöntemle yapılan en eski baskılar 764-770 yılları arasında Japon İmparatoriçesi Şotaku'nun bastırdığı Budacı Büyüler, 868'de Çin'de basılan ilk kitap olarak bilinen Elmas Sutra, 932 başlamak suretiyle 130 cilt halinde basılan bir Çin yapıtları koleksiyonudur. 11. yüzyıla gelindiğinde ise Çinliler tipo baskı tekniğinin ilk modelini oluşturdu. Bu yöntemle metni oluşturan şekil ve harf kalıpları yaparak bu kalıpları birden fazla işte kullanmayı amaçladılar. Çinlilerin geliştirdiği bu baskı teknolojisini kıtalar arası milletleri de topyekün etkileyen Kavimler göçü ile beraber Türkler ve Moğollar üzerinden Avrupa'ya kadar taşındı. Baskı sisteminin ilk defa Avrupa'da ortaya çıkışı ise Marco Polo ile oldu. Marco Polo, Çin'de gördüğü ve büyük bir ciddiyetle incelediği ağaç baskı bloklarıyla basım yöntemi Avrupa'da 14. yüzyılda parşömeden¹ (Yıldız, 2000: s. 158-159) kâğıda geçişle birlikte oldu. Gutenberg ise, 15. yüzyılda kendi dönemine kadar gelişen baskı ekipmanlarının eksiklerini tespit ederek üzerine yeni katkılar koymak suretiyle günümüzde tipo özellikli basım tekniğini 1440 yılında geliştirmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde de bu sistemin makineleşerek devam ettiğini görmekteyiz. Bu yüzyıldan itibaren kâğıda hızlı baskı yapabilen mekanik baskı makineleri yapılmıştır. 20. yüzyılın başlarında ise matbaacılıkta yeni bir dönem açılmıştır. Amerikalı Ira W. Rubel ise 1904 yılında ofset baskı tekniğini bulmuştur. Bu teknoloji günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüzde bilgisayarların da bu sektörün içine nüfus etmesiyle de baskı teknolojisinin çeşitliliği arması suretiyle insanların tüm yöndeki baskı ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli baskı yöntemleri ortaya çıkmıştır (Koloğlu, 2003: s. 11-15; Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2008: s. 3-12; Altuntek 1993: s. 191-194; vizyon21yy.com 29.03.2016; Çetinkaya 2011: s. 11-24; Dalkıran, 2013: s. 201-213).

Matbaanın icadıyla beraber kısa zamanda gezici Alman basım ustaları aracılığıyla bütün Avrupa kentlerine yayılmıştır. Basımın gelişmesi sonucu bilgi kitapları ucuzlamış ve halka geniş ölçüde okuma olanağı sağlamış. Bu gelişmelerin yanında ulaşım alanındaki gelişmeler ve pusulanın icadıyla uzak sanılan ülkelere daha rahat gidilebilmiştir. Buralarda edinilen bilgiler, basım evleri sayesinde çoğalmış ve halkla paylaşılmıştır. 16. yüzyıldan itibaren süreli yayınlardan bülten ve dergiler basılmaya başlanmıştır. 17. yüzyıl başlarından itibaren yani 1605-1610 yılları arasında da ilk gerçek gazeteler yayınlanmıştır. 18. yüzyılda ise modern basın dönemi diyebileceğimiz bir dönem başlamıştır. 1702 yılında İngiltere'de ilk sürekli günlük çıkarılmaya başlanmıştır. Fransa'da ise 1762 yılında bu durum gerçekleşmiştir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2008: s. 16-20).

Osmanlı Devleti'nde ilk resmi matbaanın kuruluş tarihi 1727'dir. Osmanlı tahtında III. Ahmet bulunuyordu. Dönemin sadrazamı da Nevşehirli Damat İbrahim Paşa idi. Ancak bu tarihten önce de yani 1510'da Selanik'te, 1554 yılında Edirne'de Yahudiler, 1567 yılında Ermeniler, 1627 yılında Rumlar matbaalarını kurmuşlardı. Bu basım evleri gizli kurulmuştu. Baskı faaliyetleri de yasal olmayan yollarla yürütülmekteydi. II. Bayezid zamanında 19, Yavuz Sultan Selim zamanında da özel izinle 33 kitabın basımı yapılmıştır. Bunların haricinde III. Murat'ın Arap harfleriyle basılan Usul'ül Oklidis (Geometriye Dair) kitabının serbestçe satılması için verdiği bir de ferman bulunmaktadır. IV. Murat zamanında İstanbul'da bir matbaa kurulması için izin istendiği ve iznin verildiği yönünde bilgiler bulunduğunu Mustafa Nuri Paşa aktarmaktadır. Enderun tarihçisi Ata da ilk resmi matbaa

¹ Parşömen; Hayvan derilerinin uygulanan özel bir işlemler elde edilen bir yazı malzemesidir. Çok değerli bir yazı malzemesi çeşididir. M.Ö. III. başlayarak M.S. VI. ve VII. Yüzyıllara kadar kullanılmıştır.



teşebbüslerinin IV. Mehmet zamanında başladığını anlatmaktadır. Osmanlı padişahlarının matbaanın Osmanlı ülkesinde yaygınlaşmasını önünde en büyük engelmış gibi gösterilmeleri doğru bir yaklaşım olmasa gerek. Bu yüzden Osmanlı Devleti'nde matbaanın değil, resmi matbaanın kuruluş tarihi 1727'dir. Osmanlı Devleti, gerileme ve duraklama süreçlerini yaşamaya başladığında pek çok alanda olduğu gibi matbaadan da yetirince istifade edememiştir. Bunların yanında matbaanın Osmanlı ülkesinde gecikmesinin sebebi; hattatlığın yaygın bir meslek olması, dinsel tutuculuk ve yasaklar, teknik nedenler ve okur-yazar oranının düşüklüğü gösterilebilir. (Yaman vd., 2014: s. 1142-1146; Ersoy, 1959: s. 10-11; Atabay, 2015: s. 3-11; Duman, 2007: s. 77-80; Öntuğ vd., 2012: s. 2-4; Topuz, 2015: s. 11-15).

1727 yılında Osmanlı'da resmi olarak açılan ilk matbaa, Dârü't-tıbbâ'ati'l-Ma'mure olarak adlandırılmıştır. Ancak bu matbaa, daha çok İbrahim Müteferrika tarafından işletildiği için Müteferrika Matbaası olarak bilinmiştir. Bu matbaada Vankulu Lügat'ı ilk eser olarak 31 Ocak 1729 tarihinde basılmıştır. Matbaada basılan son eser ise 1 Ekim 1742 tarihinde basılan Ferheng-i Şuûri'dir. 1745 yılında faaliyetini durduran matbaada 1729-1741 yılları arasında 17 eserin basımı gerçekleştirilmiştir. Basılan bu eserlerin 10 tanesi tarih, 2 tanesi sözlük, dil, siyaset, askerlik, fen ve coğrafya konularıyla ilgilidir (Yaman, 2014: s. 142-143).

Nevşehir'de basım faaliyetlerinin başlaması ise Osmanlı Devleti'nin mirası üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti döneminde mümkün olabilmiştir. Nevşehir, Osmanlı devleti döneminde 18. yüzyılın sonlarından itibaren bir dönem Kırşehir Sancağı'nın daha sonra Niğde Sancağı'nın kazası yapılmıştır. Cumhuriyet sonrasında Niğde, il yapılmasının ardından Nevşehir, bu ilin ilçesi konumuna getirildi. 20 Temmuz 1954 tarihinde ise kabul edilen 6429 sayılı kanunla vilayet merkezine dönüştürüldü. Nevşehir'in özellikle Osmanlı idarî yapılanması içinde önemli bir ana merkez konumuna gelememesi pek çok alanda olduğu gibi basım (matbaa) faaliyetlerinin bu ilde gecikmesine neden oldu (Saraç, 2012: s. 84-85).

Nevşehir'de ilk matbaa Nevşehirli olmayan biri tarafından günümüzde Metheris diye adlandırılan yerde tam tarihi bilinmemekle beraber 1945-1950 yılları arasında açılmıştır. Matbaayı açan kişinin kim olduğu bilinmemektedir. Bu şahsın iki ay Nevşehir'de kaldığı, bu zaman zarfında yeterince iş yapamadığı için makinelerini toplayıp gittiği anlaşılmıştır. Ciddi bir şekilde Nevşehir'de basım faaliyeti 1959 yılında Zeki Seviğ tarafından Marmara Matbaası'nın kurulmasıyla beraber başlamıştır. Nevşehir'de 1950 yılından itibaren her ne kadar Yeni Muşkara (1950), Demokrat Nevşehir (1954-63), Nevşehir'in Sesi (1956) gibi bazı yazılı basın-yayın organlarının dağıtımını yapılmışsa da bu dönemdeki yayın organlarının basımı Kayseri ve Ankara gibi şehirlerde gerçekleştirilip Nevşehir'de dağıtımını yapıyordu. Nevşehir'de dağıtımını yapılan gazetelerin il dışında basımının yapılması pek çok sorunları da beraberinde getirmekteydi. Bunların başında gün içinde yaşanan olayların veya değiştirilmesi gereken haberlerin mesafenin uzun olması gibi sebepler nedeniyle gerekli değişikliklerin yapılmasını engellemekteydi. Bundan dolayı yeni matbaaların Nevşehir'de kısa süre içinde açılmaya başladıkları görülecektir (Saraç, 2015: s. 342). Hem yayın organları hem de matbaa sektörü açısından Nevşehir'in aşama kat etmesi 1959 yılından itibaren mümkün olabilmiştir. Bununla beraber gazete sektöründeki hızlı gelişmeler Nevşehir'deki matbaaların hızlı bir şekilde artmasına ve yeni gelişmiş matbaa teknolojilerinin kullanılmasına zemin hazırlamıştır.

Nevşehir'de ilk dönemlerde tipo denen düz baskı makineleri kullanılmaktaydı. Basılacak şeyler kumpas denen el aletlerine hurufat denen harfler tek tek dizilerek



hazırlanıyordu. Örneğin bir gazetenin basılabilmesi için saatlerce zaman ayırmak gerekiyordu. Basım işi bittikten sonra harfler bir sonraki basımda kullanılmak üzere yerlerine tek tek dağıtılıyordu. Oldukça zahmetli olan bu süreç aynı zamanda da meşakkatli bir işti. Dikkat etmenize rağmen imla hataları engellenemiyordu. Yazılı basın en sancılı dönemleri olarak gösterilen 1950-1970 yıl aralığı aynı zamanda hem basım hem de yazılı basının en sancılı dönemleriydi. Gerek matbaaların gerekse yazılı basın-yayın organlarının Nevşehir’de yaygınlık göstermesi 1970 yılından sonra mümkün olabilmıştır (Saraç, 2015: s. 342).

Bu çalışma bağlamında yapılan saha araştırmaları gözlemlerine göre; Nevşehir’de kullanılan baskı makinelerinin tamamına yakını yaklaşık olarak 50 yıl ve daha eski model makinelerdir. Bu sahadaki teknolojik gelişmelerin takip edildiği hatta yeni çıkan makinelerden haberdar olduğu ancak başta maddi sebeplerden dolayı alınmadığı ve var olan makinelerin kullanımına devam edildiği anlaşılmıştır. Bu makineler *tipo*² ve *ofset*³ özelliği gösterenler olmak üzere ikiye ayrılır. Bunun yanında matbaalarda kullanılan makinelerin tamamı yurt dışı menşelidir. Baskı makinelerinin çoğu Alman yapımı Heidelberg marka makinedir. Yine İngiliz yapımı *Gestetner*, *Heidelbergden* sonra en çok tercih edilen makinedir. Az da olsa *Ryobi* marka Japon yapımı makineler de kullanılmaktadır. Matbaalarda kullanılan giyotin denilen kâğıt kesme makinesi, dikiş ve zımba makinelerinin tamamı ise Türk yapımıdır. Matbaa alanında yetişmiş profesyonel bir kadronun oluşmadığı, işyeri sahiplerinin çoğunluğu baba mesleği olarak icra ettiği anlaşılmıştır. Herhangi bir matbaada belli bir süre deneyim kazandıktan sonra çalıştığı yerden ayrılarak kendi işini kuranlar da olmuştur. Nevşehir’de kurulan matbaaların kuruluş tarihi, kim tarafından kurulduğu, faaliyet tarihi, matbaada kullanılan makineler ve bu makinelerin teknik özellikleri ve hangi adreste kuruldukları başlıklar halinde aşağıda ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Nevşehir İl Merkezinde Kurulan Matbaalar

Marmara Matbaası: Marmara Matbaası’nın kurucusu ve kuruluş tarihi bilinmemekle beraber, Zeki Seviğ’in sahibi olduğu, yazı işlerinin Avukat Hüsamettin Beşer’in yazı işleri müdürlüğünü yaptığı, 1959 yılında Yeni Nevşehir Gazetesi’nin basıldığı yerdir. Matbaanın bu dönemdeki adresi Hükümet Caddesi Numara 57 Merkez/Nevşehir idi (Saraç, 2012: s. 2-4).

² Tipo Baskı; metal harflerle (hurufat) yapılan yüksek baskıya denir. Uzun ve zahmetli bir baskı hazırlık süreci gerektirir. Metal harflerin tek tek sayfa oluşturacak bir biçimde düzenlenmesi yöntemi kullanılır. Baskı hazırlık işlemi her ne kadar gelişim göstermiş olsa da günümüz masaüstü yayıncılık sisteminin sağladığı imkânlardan çok uzaktır. Tipo baskıda iki silindir bulunur. Bunlardan biri kalıp silindiri, diğeri baskı silindiridir. Doğrudan baskı sistemidir. Yani kalıp üzerindeki görüntü doğrudan baskı materyaline aktarılır. Kalıp üzerindeki yüksek kısımlar mürekkebi alırken, alçakta kalan kısımlar mürekkebi almaz. Yüksekte kalan kısımlar baskıyı gerçekleştirir. (Patates baskısına benzer) Kalıp üzerindeki görüntü terstir. Günümüzde kullanımı önemli oranda bırakılmıştır. Ender olarak, kartvizit, fatura ve özel koleksiyon yayınların basımında kullanılır. Tipo baskı makineleri daha çok matbaacılığa; kesim, gofre, numarator baskı, piliyaj-perforaj gibi başka alanlarda hizmet eder.

³ Ofset Baskı; genellikle kâğıt yüzeyine baskıda kullanılan baskı tekniği. Günümüzde kitapların, gazetelerin, dergilerin, broşürlerin, faturaların, kartvizitlerin ve karton ambalajların basımında kullanılır. Ofset sistemi aslında taş baskı sistemine benzer, ancak kalıp üzerindeki yükseklik farklarından yararlanmaz. Kalıp yüzeyi düzdür. (Yüzey üzerinde çok küçük bir emülsiyon tabakası kalınlığı farkı vardır. Ancak bu kalınlık görüntü oluşturmada etkin değildir). Kalıp yüzeyinde emülsiyon olan yani basılacak alanlar ve emülsiyon olmayan basılmayacak alanlar vardır. İş olan yani basılacak alanlar emülsiyon tabakasıyla kaplıdır. İş olmayan alanlarda ise emülsiyon tabakası yoktur. İş olan yerler mürekkebi, iş olmayan yerler ise gren çukuru denilen mikrometrik gözenekler ile suyu tutar. Burada su ve mürekkebin birbirine karışmaması prensibinden faydalanılır. Böylelikle iş olan yerlerde bulunan mürekkep baskıyı gerçekleştirir. Diğer boş alanlarda gren çukurları su ile dolu olduğu için mürekkebi iter ve o bölgeler baskı uygulayamaz.



Gündüz Basımevi: Matbaanın ne zaman ve kimin tarafından faaliyete geçirildiği bilinmemekle beraber, Nevşehir Merkez’de 1966 yılında faaliyetini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Matbaada bir de kendi adını taşıyan gazete basılmıştır. Bu gazetenin sahipleri olan Ahmet Köylü ve Oğuzhan Alp aynı zamanda bu matbaanın da sahibi olmalıdır. Bu gazete, 1976 yılına kadar aynı matbaada basımı yapılmış ve 1976 yılında gazetenin yayın hayatı durdurulmuştur. Dolayısıyla matbaanın da 1966-1976 tarihleri arasında faaliyet gösterdiği kuvvetle muhtemeldir (Saraç, 2012: s. 85).

Garanti Matbaası: Garanti Matbaası, Nejat Sesveren, Bahattin Sesveren ve Hamit Akbalık tarafından 1970 yılında Nevşehir Camii Kebir Caddesi No:34 adresinde kurulmuştur. Kısa zaman sonra Nejat Sesveren diğer ortakların hisselerini alarak matbaanın tek sahibi oldu ve faaliyetlerini sürdürdü. Ancak Nejat Sesveren’in de bu süreçte vefat etmesi üzerine Garanti Matbaası 15.05.1970 tarihinde Ramazan Biçimseven, Tefik Hamarat, Ferhat Yurtbulmuş ve Özay Sevimli tarafından devralındı. Matbaada, 15 Mayıs 1970 tarihinden itibaren Lale Gazetesi basılıyordu. Nejat Sesveren’in vefat etmesiyle birlikte matbaada olduğu gibi gazete de el değiştirdi. Gazetenin de yeni sahipleri matbaayı satın alanlar oldu. Matbaayı satın alan kişiler 1984 yılında şahıs firmasından tüzel kişiliğe dönüştürdüler. Bu tarihten itibaren matbaanın yeni adı Lale Gazetesi ve Matbaacılık Koll. Şti. oldu. Lale Gazete ve Matbaacılık Koll. Şti. Nevşehir’de yukarıda belirtildiği adreste 1997-1998 yıllarına kadar varlığını devam ettirdi. 1998 yılının sonunda faaliyetini durdurdu (Ali Biçimseven, Kişisel görüşme, 16.10.2015; Saraç, 2012: s. 85-86).

Doğan Matbaası: Doğan Matbaası, 1964 yılında Taner Erdoğan tarafından kurulmuştur. 1964-1977 yılları arasında faaliyetini Nevşehir’de devam ettirmiştir (Saraç, 2012: s. 85-86). 1970-1977 yılları arasında Peri Bacaları Diyarı Ürgüp Gazetesi bu matbaada basılmıştır (Peri Bacaları Diyarı Ürgüp Gazetesi, 20 Mayıs 1970; Peri Bacaları Diyarı Ürgüp Gazetesi, 15 Ocak 1977; Saraç, 2012: s. 85-86). Yine 1970-1974 yılları arasında Nevşehir Göreme Gazetesi’nin basımı bu matbaada yapılmıştır (Nevşehir Göreme Gazetesi, 11 Şubat 1975; Saraç, 2012: s. 88).

Nedim Matbaası: Nedim Matbaası, Ahmet İllez tarafından 1969 yılında Gürgünler Pasajı, Numara 22 merkez/Nevşehir adresinde kurulmuştur. Matbaanın basım faaliyetleri 1972 yılında son bulmuştur. Belirtilen yıl aralığında Yeni Avanos Gazetesi’nin de basım merkezi olmuştur (Saraç, 2012: s. 88).

Tüfekçioğlu Matbaası: Tüfekçioğlu Matbaası Nevşehir’in en eski matbaaları arasında yer almaktadır. Matbaa, 1971 yılında Nevşehir merkezde Anıt Çarşısı (Ayakkabıcılar Çarşısı) tarafında kurulmuştur (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015). Burası Kurşunlu Camii bölgesi olarak da bilinmektedir (Murat İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015). Matbaa, 2015 yılında Murat Tüfekçioğlu Matbaası adını almış ve Nevşehir Merkezde Nar Yolu Sokak, Belediye Hamamı üstü No:19-20’de faaliyete devam etmektedir. Matbaa Nuri İven’in oğlu Murat İven tarafından işletilmektedir.

Tüfekçioğlu Matbaası’nın tarihsel sürecine baktığımızda; 1943 doğumlu Nuri İven, 1948 doğumlu Faruk İven, 1952 yılında doğan ancak yakın tarihte vefat ettiği anlaşılan ve 1961 doğumlu Abdullah İven adlarındaki dört kardeşin bir araya gelerek matbaayı kurdukları ancak matbaa açma fikrini veren kişinin kardeşlerden Faruk İven olduğu anlaşılmıştır (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015). Tüfekçioğlu Matbaası’nın kuruluş serüveni ise şöyle gelişmiştir: Kardeşlerin en büyüğü Nuri İven, 1959 yılında çalışmak için Nevşehir’den



Ankara'ya giderek aynı yıl Ulus İtfaiye Müdürlüğü'nde babasının asker arkadaşının yanında çırak olarak işe başlamıştır. Bir yıl sürmeden de buradan ayrıldı. Eniştesi ile bir süre Meclis Matbaası'nda çalıştı ve bu iş üzerine tecrübe kazandı. 1960 askeri darbesinden sonra tekrar Nevşehir'e döndü. 1963 yılında ise vatani görevini icra etmek için askere alındı. Askerden döndüğünde tekrar Ankara'ya çalışmak için gitti. Dolmuş (Minibüs) aldı ve şoförlük yapmaya başladı. Dolmuş şoförlüğüne devam ederken kardeşi Faruk İven kendi işimizi kuralım diyerek matbaa açma fikrini ortaya attı. Bunun üzerine Nuri Bey dolmuşunu sattı ve üzerine biraz daha para koyarak Nevşehir'e geldiler ve Tüfekçioğlu Matbaası'nı kurdular. Bu matbaanın adını "Tüfekçioğlu Matbaası" olarak koymalarındaki sebep ise dedesinin yıllarca tüfekçilik mesleğiyle uğraşması hasebiyle itibar görüp zamanla ün yapmasından kaynaklanmıştır. Tüfekçioğlu Matbaası kurulduğunda Nevşehir'de Simtel Matbaası faaliyetini sürdürüyordu (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Tüfekçioğlu Matbaası ilk açıldığı yıllarda Nevşehir'in en çok gelir elde eden matbaacısıydı. O döneme damgasını vuran Tüfekçioğlu Matbaası Nevşehir'in vergi rekortmeni olmuştur. Ancak kardeşler arasında bir süre sonra maddiyatta dayalı bir anlaşmazlık oldu bu gelişmenin ardından 2007 yılında bu dört kardeş ayrılmak zorunda kaldı (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015). 2007 yılında devlet tarafından matbaada bulunan bazı makineleri haciz yoluyla ellerinden alındı. Günümüzde ise matbaada bulunan kısıtlı sayıdaki makinelerle ile basım işlerini devam ettirmektedirler (Murat İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015). Tüfekçioğlu Matbaası kuruluşundan beri hiç el değiştirmemiştir. Ailecek matbaa işiyle ilgilenmişlerdir. Matbaacılık babadan oğula geçmiştir. Nuri İven' den Murat İven'e geçmiş ve halen daha Murat Bey matbaa işini yürütmektedir (Murat İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015). Fakat matbaa şuan ilk kurulduğu yerde değildir.

Matbaa ortaklarından Nuri İven bir süre siyasetle de ilgilenmiştir. 1973 yılında Demokrat Parti'nin Nevşehir İl Başkanlığı'nı yapmıştır. Bu görevini bir süre devam ettirdikten sonra görevi bıraktı bir daha siyasetle ilgilenmemiştir.

Tüfekçioğlu Matbaası'nın ilk yıllarında matbaada toplam 15 kişi çalışıyordu. 1995'ten sonra çalışan işçi sayısı 30'a yükseldi. 2007-2008'den sonra çalışan işçi sayısı 4-5 kişiye kadar geriledi. Şuan matbaada sadece Murat İven çalışmaktadır (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015). Matbaanın kurulmasındaki amacı, ticari kazanç sağlamanın yanında doğrudan ve dolaylı olarak topluma hizmet etmek olarak açıklayan Nuri Bey, matbaa ile ilgili karşılaşılan zorlukları ise; matbaa sektöründe çalışan esnaflar arasındaki rekabet, esnaflar arasında dayanışmanın yetersiz olması, birlik ve beraberliğin olmaması vs. gibi sebeplere bağlamaktadır (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Tüfekçioğlu Matbaası'nda 1971'de Hür Söz Gazetesi basılmıştır. Bu gazetede çıkan "Vurun Kelepçeleri" başlıklı yazıdan dolayı aynı yıl mahkeme kararıyla gazetenin yayını durdurulmuştur. 1974-1977 yılları arasında Nevşehir'in Sesi Gazetesi (Nevşehir'in Sesi Gazetesi, 23 Nisan 1974), 1975-1978 yılları arasında Nevşehir İmam Hatip Lisesi'ne ait Cemre Dergisi, 1975-1980 yılları arasında sorumluluğu Mehmet Altınsoy'a ait olan ve haftalık yayın yapan Hacı Bektaş'ın Sesi Gazetesi'nin basımı yapılmıştır. Yine bu yıllarda Burhan Kerman tarafından haftalık olarak çıkartılan Açık Saray Gazetesi, 1975'ten 1985'e kadar İç Anadolu'nun Sesi Gazetesi (İç Anadolu Gazetesi, 19 Temmuz 1976; İç Anadolu Gazetesi, 5 Temmuz 1985), 1985 yılında Yeni Avanos Gazetesi (Saraç, 2012: s. 103), 1994'ten 2007'ye kadar Göreme Gazetesi, 2000 yılından 2006 yılına kadar da Kapadokya



Gazetesi'nin basım işleri yapılmıştır (Kapadokya Gazetesi, 18 Eylül 2000; Kapadokya Gazetesi 1 Mart 2006). 2007 yılından sonra maddi sıkıntılar içine giren matbaada gazete basımı durmuştur. Göreme Gazetesi'nin basımı olmamasına rağmen telif hakkı Tüfekçioğlu Matbaası'ndadır. Bu tarihten sonra matbaada her türlü evrak, fatura, fiş, davetiye vs. gibi evrakların basımı yapılmaktadır (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015; Faruk İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015)⁴.

Tüfekçioğlu Matbaası'nda kullanılan makinalar arasında; bir tane Alman yapımı, baskı alanı 25x35 olan Heidelberg model makine, bir tane İngiliz yapım 25x35 baskı alana sahip Gestedner model 311 Ofset makine bulunmaktadır. Bunların yanında bir tane de Türk yapımı 70x100 çaplı Üstgöl Giyotin, bir tane Alman yapımı Agfa film makinası, bir tane Türk yapımı Aybakar dikiş makinası ve bir tane de ithal sırdaş kaşe makinası kullanılmaktadır (Murat İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015).

Göreme Matbaası: Göreme Matbaası, 1974 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır. Matbaanın sahibi Taner Erdoğan'dır. Burası aynı zamanda 1974'ten itibaren Göreme Gazetesi'nin de basıldığı yerdir. Matbaa bu yıllarda Nevşehir merkezinde bulunan Nar Caddesi, İş Bankası yanında faaliyetini sürdürmüştür. 2000 yılında ise faaliyetini sonlandırmak zorunda kalmıştır (Nevşehir Göreme Gazetesi, 1 Nisan 1974; Nevşehir Göreme Gazetesi 28 Ağustos 1974).

Yaşar Ofset: Yaşar Ofset, 1975'te Kapucubaşı Mahallesi, Fişekçi Camii yanında kiralanan küçük bir dükkânda Osman Yolaçan tarafından kuruldu. İlk mesleği tornacılık olan Osman Bey bu mesleğe kız kardeşinin eşi olan Ahmet Ekici (Simtel Ofset'in ilk kurucusu)'nin teşvikiyle başlamıştır. İlk yıllar ortaklık olmadan Ahmet Bey ile beraber çalışan Osman Bey bu süreçte işi öğrenmiş, birkaç yıl sonrada Ahmet Bey sermaye tedarik ederek ayrılıp kendi matbaasını açmıştır (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme 01.11.2015).

Sümer bank gibi yerlerin açılmasıyla fiş ve fatura kullanımı başlayınca ülke genelinde bunu yapan kişilere ihtiyaç duyulmuştur. O zamanlar bu fiş ve fatura basımını yapabilen kişilerin sayıca azlığı ve talep yoğunluğu matbaacılığın bir anlamda önünü açmış ve getirisi yüksek bir meslek haline gelmesini sağlamıştır. İşte Osman beyi de tornacılıktan matbaa mesleğine iten bu ekonomik sebep olmuştur (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Yaşar Ofset ilk kurulduğundan beri aynı kişi tarafından işletilmiş el değişmemiştir ancak Osman Bey yaşlanınca matbaayı oğlu Nuri Bey'e devretmiştir. İlk kurulduğunda ismi Yaşar Matbaa olarak hizmet veren dükkân 90'lı yılların sonunda ofsetin gelmesiyle Yaşar Ofset Matbaa olmuştur. 2011 yılında da şirketleşme gerçekleşmiştir (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Matbaanın ilk makinasının alımı konusunda bir takım maddi zorluklar yaşanmış, ücretinin bir kısmı tanıdıklardan edinilen borçlarla kalanı ise Osman Bey'in babasının nakit verdiği para ve kendi birikimleriyle karşılanmıştır. 1960 model Çekoslovakya yapımı tipo baskı özelliğindeki bu ilk makina uzun yıllar kullanıldıktan sonra 1999'da matbaa makinalarında bir yenilenmeye gidilmiş ve o yıl beş tane yeni makine alınıp değişim gerçekleştirilmiştir (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

⁴ Faruk İven'in gerçek doğum yılı 1943'tür. Ancak, 1971'de Hür Söz Gazetesi'nde çıkan "Vurun Kelepçeleri" başlıklı yazısından dolayı ceza almış ve hapse girmemek için yaşını beş yıl küçültmek zorunda kalmıştır.



Alınan bu makineler; Alman yapımı Heidelberg marka 87 model bir ofset makina, sadece fatura basımı yapan 99 model sürekli form makinası, İngiliz yapımı 313 Gestetner marka tek renk ofset makinası, numarator basımı için 80 model Heidelberg marka Tipo baskı makinası ve faturalar için 99 model 6 üniteli Harmanlama makinasıdır (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

2015 yılında ise yenilenmeler devam etmiş ve bu yıl Kaym marka Türk yapımı otomatik fotoselli giyotin alınmıştır. 2011 yılında ise şuanda kullanılan en son makine olan ofset makinelerinin gelişmiş versiyonu Heidelberg speedmaster marka iki renkli 50x70 baskı alanına sahip ofset makinesi alınmış, sürekli form makinesi yenilenmiş, harmanlama makinesi de 10 üniteli olanı ile değiştirilerek 2011 modeliyle yenilenmiştir. Matbaada başlangıçta iki çalışan varken şuanda 5 işçi çalışmakta ve hepsinin sigortası bulunmaktadır (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Yaşar Ofset Matbaası'nda basımı yapılan dergi, bülten ve gazete gibi çeşitli yayın organlarının sadece basımı yapılmaktadır. Türk Eğitim-Sen (aylık gazete), Vitrin (aylık gazete), NHÜ Haber (haftalık gazete), Nevşehir Ticaret Odası Dergisi, Nevşehir Sağlık Müdürlüğü yıllık bültenleri başta olmak üzere daha çok fatura ve resmi evraklar gösterilebilir. Bunların haricinde matbaada davetiye, kaşe, broşür, okul yıllıkları gibi birtakım basım işleri de yapılmaktadır. (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Nuri Bey'e sektörde yaşadıkları en büyük sorunu sordüğümüzda bu sektörün en büyük sorunlarından bir tanesinin eleman sıkıntısı olduğunu söylüyor ve yetişmiş eleman bulamadıkları gibi 12 yıllık zorunlu eğitimden dolayı yetiştirmeye de eleman bulamadıklarını anlatıyor. Yine en büyük bir başka sorunun ise hammadde, malzeme ve parça sıkıntısı olduğunu söylüyor. Kâğıdı Nevşehir'de alabilecekleri bir yer olmadığından kamyonlarla toplu bir şekilde İstanbul veya Konya gibi şehirlerden getirttiriliyor dolayısıyla gerekli olandan fazlasını bir anda almak lazım gelince yüklü miktarda toplu bir gider oluyor, bu da ekonomik olarak matbaayı zora sokuyor. Servis ihtiyacına gelirse en yakın servisin İstanbul'da bulunması ve gerekli parçanın da Türkiye'de bulunmamasından dolayı yurtdışından getirilmesi en az bir ay sürünce bu da doğal olarak işlerin aksamasına neden oluyor diye ifade etmiştir (Nuri Yolaçan, Kişisel görüşme, 01.11.2015). Yaşar Ofset'in çalışma mekânına değinecek olursak ilk girişten itibaren müthiş bir düzenle karşılaşılıyor. Makinelerin konumlandırılması çalışma düzeni olarak oldukça rahat bir yapıya sahip.

Ömür Matbaası: Ömür Matbaası kim tarafından kaç yılında kurulduğu henüz tespit edilememiştir. Ancak 1975 yılında günlük gazete olarak Nevşehir'de yayın hayatını sürdüren İç Anadolu Gazetesi'nin basıldığı matbaadır. Bu matbaada aynı yıl boyunca yukarıda belirttiğimiz gazetenin basım yeri olmuştur (İç Anadolu Gazetesi, 8 Mart 1976). Bu gazete 1976 yılının temmuz ayından itibaren başka bir matbaada basıldığına göre matbaanın basım faaliyetlerini sonlandırmış olabileceği ihtimal dâhilindedir (İç Anadolu Gazetesi, 19 Temmuz 1976).

Simtel Ofset Matbaa: Simtel Matbaası, 1981 yılında Ahmet Ekici tarafından Nevşehir merkez Nar Caddesi üzerinde kiralanmış olan bir dükkânda kurulmuştur. İlk zamanlarda "Göreme Cilt Evi" olarak bilinmekte idi. Daha sonradan basım makinesi alınıp matbaa olarak faaliyet göstermeye başlayınca ismi değiştirilerek Simtel yapılmıştır. Simtel ismi de o dönemlerde televizyonlarda sıkça gösterilen Cenk Koray'ın rol aldığı Simtel reklamlarından esinlenerek Ahmet Ekici tarafından verilmiştir. Ayrıca bir anlamı yoktur. Daha sonradan da



işin içine bilgisayar girince matbaanın ismi Simtel Ofset olarak tekrar değiştirilmiştir (Bayram Ekici, 01.11.2015).

Ahmet Bey'in matbaayı kurmaktaki maksadı, gençlik yıllarında İstanbul ve Karabük'te matbaa sektöründe çırak olarak çalışmış olmasıdır. Daha sonradan eşi ile tanışıp eşinin memleketi olan Nevşehir'e yerleşmiştir. O dönemler bağcılık ile uğraştıkları için Ahmet Bey'de bağcılık yapmaya başlamış. Ardından ticarete atılmak istemiş ve daha önceki matbaa tecrübelerinden esinlenerek mücellithane⁵ açabileceğini düşünerek bu işe girmiştir (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Ahmet Bey, matbaa kurulurken ciddi anlamda maddi sıkıntılar içindeydi. Bağcılık işinde işçi olarak çalıştığı için sermayelerinin yetersiz olması en büyük sıkıntıları olmuş, öncelikle biraz kendi birikimleri ile işe girmeye çalışmış, buda yetmeyince tanıdıklardan borç almak suretiyle Göreme Cilt Evi'ni açmıştır. Tabi zaman içerisinde iş yapıp para kazanmaya başlayınca sermayesini arttırmış ve başlangıçta tek başına çalışırken yanına yardımcı bir eleman alıp daha sonra bir kişi daha alıp çalıştırmaya devam etmiş, böylelikle yavaş yavaş çalışan işçi sayısı ve işler artmaya başlamıştır. O dönemler bu meslek çok revaçta olan ve maddi anlamda getirisi iyi olan bir meslekti. Bu dönemde gazeteler promosyon olarak kitap, dergi ve ansiklopediler dağıtmaktaydılar. İnsanların, kitap, dergi ve ansiklopedileri ciltletmek için mücellithaneye akın ediyorlardı. Bu sebeplerden dolayı da o dönemde mücellithaneler iyi iş yapıyordu. Ancak zamanla tüm bu ciltlemeler hazır halde gelmesi ve mücellithanelere olan rağbetin azalması hasebiyle Ahmet Bey de mücellithaneden matbaaya geçmeye karar verdi ve bir adet makine alarak bu sektörde faaliyet göstermeye başladı (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Ahmet Bey, Simtel Matbaa'ya alınan ilk makinenin bir kısmı nakit olarak geri kalan kısmı da senet karşılığı borçlanarak satın aldı. Matbaada ilk başta bir adet baskı bir adet kâğıt kesme makinesi olmak üzere iki adet makine bulunuyordu. O, alım gücü kısıtlı olmasından dolayı ilk etapta 1968 model maşalı olarak bilinen bir makine aldı. Bunun akabinde de keski makinesi olarak bilinen kollu bıçaklı makineyi aldı. Ancak daha sonra otomatik bıçaklı olarak bilinen giyotin adında makine satın almak suretiyle eskisi ile değiştirdi. Giyotini ilk olarak Nevşehir'e babası getirtti. Daha sonraki yıllarda makinelerin çok kullanılması ve eskimesiyle matbaa bir değişim süreci yaşadı. 1994 yılında Ahmet Bey, işi Bayram Bey ve kardeşine devretti. Bununla beraber matbaadaki makineleri satarak matbaayı yeniledi. 1998 yılı itibarıyla de matbaada bilgisayar destekli daha tertipli ve düzenli iş yapılmaya başlandı. Hatta matbaanın ismi de Simtel Ofset olarak değiştirilmiştir. Simtel Ofset, 2012 yılında dijital baskı sistemini Nevşehir'de ilk kullanan matbaadır (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Bayram Bey Simtel Matbaası'nın ofsete geçmesiyle ilgili şöyle bir anısını anlatıyor: "1997 yılında bir akrabamız bize misafirlığe gelmişti, sohbet arasında bana Bayram, neden bilgisayarlı sisteme geçmiyorsunuz dedi. Ben de, ağabey aslında geçeceğiz ama pek bilgisayardan anlamıyoruz dedim. Bunun üzerine bana birden hadi kalk gidiyoruz dedi, ben daha ne oluyor diyemeden kolumdan tuttu ve beni bir bilgisayarçıya götürdü. Bilgisayar işletmecisi arkadaşı oluyormuş. Arkadaşı ile biraz konuştuk daha sonra bu akrabam bana bir tane bilgisayar satın aldı. Bu bilgisayarı aldık eve getirdik. Tabi o dönemler bilgisayar çok kıymetli bir alet olduğundan bizimkiler üstüne dantel örmüşler süs gibi bir köşede duruyordu.

⁵ Mücellit: ciltçilik anlamına gelir ve el işçiliği ile kitap kaplamayı ifade eder.



Üç gün boyunca örtüyü kaldırıp tuşuna bile dokunmadık. Aradan biraz zaman geçti bizim akraba beni gördüğünde Bayram, bilgisayar kullanmayı öğrendin mi dedi bende valla abi hiç açmadım bile dedim. O da niye dedi. Valla korkuyorum ya bozulursa dedim. Çünkü böyle bir şey hiç yaşamadık hiç bilgisayar görmedik. Tabi bizim akraba bana tamam oğlum sen korkma bozulursa ben yaparım sen bilgisayarı kurcala sonuçta bu işi öğrenmek zorundasın dedi. Bende bunun üzerine altı ay boyunca bilgisayar başından kalkmadan bilgisayarı kendi başıma öğrendim. Bundan böyle bir işi bilgisayarda basıma hazır hale getirecek kadar biliyordum. Bunun üzerine makine ihtiyacı doğdu ve Ankara'ya giderek ofset makine bakmaya başladım. Tabi bizim bütçemiz kısıtlı olduğundan küçük ebatlı makinelere bakıyordum ve 41x57 baskı ebatlı pompalı Heidelberg marka bir makineyi gözüme kestirdim. Makineyi kontrol ettim ve geri Nevşehir'e döndüm. Babam ile makine hakkında karar vereceğimiz sırada ben babama biz bu makineyi alırsak hem kâğıttan hem de kalıptan fire veririz dedim. Daha büyük ebatlı olan makineyi alalım dedim. Babam da oğlum makine kaç mark dedi. Tabi o zamanlar Alman para birimi olan mark genelde kullanıldığı için satın almalar hep mark ile yapılıyordu. Ben babama tam olarak hatırlamıyorum ama 25.000 ya da 30.000 mark dedim. Ama yine de ben babama bir büyük ebadını almasını söyledim. Babam da bana, oğlum büyük olanı alırsak ödeyemeyiz altından kalkamayız dedi. Tabi bütçede kısıtlı olduğundan ailecek günlerce düşündük büyük olan makineyi alsak ödeme yapabilir miyiz derken ben karar verdim ve gençliğin vermiş olduğu gözü karalık ile babama büyük ebatlı makineyi alalım, hep birlikte çalışırız gece gündüz çalışır öderiz dedim ve babamı razı ettim. Neticede büyük olan makineyi aldık ve hala bu makineyi matbaamızda kullanıyoruz. Daha sonraki yıllarda o makineden daha büyüğünü de aldık. Böylelikle işler büyüdü gitti. Hayatın ne getireceği belli olmaz ticaret yapıyorsunuz sonuçta ve bazen gözü kara olmak gerekir” (Bayram Ekici, 01.11.2015).

Simtel Ofsette şunda kullanılan tüm makineler Alman yapımı Heidelberg markadır. Adı geçen marka matbaa sektöründe ofset baskılara geçilene kadar pazarın büyük bir kısmına hâkimdi. Ancak ofset ve dijital makineler çıkınca pazarda her menşei makine bulunmaya başladı. Özellikle Uzakdoğu markaları hızla pazara yayıldı. Ancak geçmişten gelen tecrübeler neticesinde en dayanıklı ve en iyi marka olan Heidelberg markasını tercih edildi (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Matbaada 3 tane tek renk, 1 tane çift renk ofset makine bulunmaktadır. Bunlardan tek renkli olanlar şunlardır: 25x35 baskı ebatlı 1989 model Alman yapımı Heidelberg makine, 46x64 baskı alanına sahip 1979 model Alman yapımı Heidelberg makine, 52x72 baskı alanına sahip 1982 model Alman yapımı Heidelberg marka makinelerdir (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Çift renkli olan makineler ise; 35x50 baskı alanına sahip 2002 model Alman yapımı Heidelberg marka makinedir. Bu makineler basım yapan ana makinelerdir. Bunlara yardımcı makineler de bulunmaktadır. Bu makineler ise; 1 adet maşalı Alman yapımı Heidelberg marka 25x35 baskı alanına sahip 1992 model makine, 2015 model 1 adet giyotin makinesi, Harman makinesi, Numaratör makinesi, Dikiş makinesi, spiral tel makinesi, tel zımba makinesi ve kırım makinesi gibi irili ufaklı makinelerdir (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Simtel Ofset Matbaası'nda çeşitli dergi, gazete ve bülten gibi yazılı yayın organlarının basımı yapılmaktadır. Matbaada 2010 yılından itibaren yayın hayatına başlayan ve günlük siyasi bir gazete olan Muşkara Gazetesi basılmaktadır. Bu gazete matbaaya aittir. Bunun yanı



sıra 15 yıllık olan ve günlük gazete olarak basımını yapılan Kapadokya Gazetesi, 2014 yılı itibariyle firma adına satın alınmış ve haftalık olarak basımına devam edilmektedir. Bunların haricinde matbaaya ait bir yayın bulunmamaktadır. Ancak çeşitli kurumlara ait okul dergileri, belediye bültenleri, şahıslara ait şiir, siyasi hikaye ve roman kitapları ile Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ne ait sempozyum kitaplarının basımı yapılmaktadır. Yine Nevşehir Esnaf Gazetesi'nin de basımının yapıldığı yerdir. Simtel Ofset Matbaası'nda şuan itibariyle maaşlı ve sigortalı olarak 20 kişi istihdam edilmekte olup çalışanların yemekleri de firma tarafından karşılanmaktadır (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Bayram Bey'e sektörde yaşadıkları en büyük sorunu sorduğumuzda bu sektörün en büyük sorunlarından bir tanesinin sektörde çantacılık tabir edilen ve herhangi bir atölyesi olmadan basım işleri yapan, maliyeti olmadığı için de fiyatları düşük göstererek iş toplayan kişiler olduğunu öğreniyoruz. Bayram Bey bu konuya şöyle açıklık getiriyor: "Bizler sonuç itibariyle bir iş yeri işletiyoruz vergimizi ödüyoruz ve yanımızda personel çalıştırıyoruz ancak bu kişiler herhangi bir vergi ödemediğimiz işleri yaptıklarını söyleyerek basit işçilik ile düşük fiyatlar veriyorlar. Böylelikle vatandaşları bir nevi kandırmak suretiyle bizlere de sektöre de zarar veriyorlar" demek suretiyle serzenişte bulunuyor. Bir diğer sorun ise personel sıkıntısı olduğunu anlaşıyor. Bayram Bey bu konuda da: "İşi öğretebileceğimiz çırak bulamıyoruz, işçi yetiştiremiyoruz, çalışan personel de işi yarım yamalak öğrendikten sonra kendi işini kurmaya yöneliyor. Tabi tam olarak öğrenmediği için de sıklıkla sorun yaşıyor, böylelikle sektörde kalifiye eleman sorunu yaşanıyor" diyerek eklemelerde bulunuyor (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Simtel Ofsetten ayrılarak kendi matbaasını kuran matbaalar da vardır. Lale Ofset, önceki adıyla 73 Ofset şimdi ki adıyla Bilekli Ofset'tir. Bunun yanında Yunus Emre Ofset ve Teknik Ofset isimleri ile matbaacılık yapan firmaların sahibi olan kişilerin bir zamanlar Simtel Ofset'te çalışan personellerdir (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Simtel Ofsetin çalışma mekânına değinecek olursak ilk girişte karmaşık gibi görünse de makinelerin konumlandırılması çalışma düzeni olarak oldukça düzenli bir yapıya sahip. İşletme sahibi Bayram Ekici oldukça kibar ve yardımcı bir kişidir. Sorulara verdiği cevaplar ile bizleri oldukça aydınlattı. Matbaada inceleme-araştırma yaparken hurdaya çıkmış eski ve yeni makineleri tek tek görme fırsatımız oldu. Geçmiş zamanın makineleri ile günümüzde kullanılan makineleri kıyaslama fırsatını yakaladık. Basımını yaptıkları Nevşehir için önemli gördüğümüz ve bu matbaada basılan eserleri görerek matbaanın Nevşehir'e kazandırdıklarına şahit olduk. Bu işi yapmanın ilk önceliğinin bu mesleği sevmek olduğunu anladık. Çalışanlardan yaşlı bir amca eski basım makinelerini gösterirken harfleri tek tek el ile dizerek basıma hazır hale getirdiklerini anlattığı sırada, Bayram Bey'in "tabi bu işler çok zaman alırdı" demesi üzerine yaşlı amca, "siz bilgisayardan yazın bende buradan elle harfleri dizeyim, hepimizden daha önce basımı hazırlarım" demesi üzerine Simtel Ofset'le olan röportajımıza güzel bir anı ile son verdik (Bayram Ekici, Kişisel görüşme, 01.11.2015).

Lale Gazete ve Matbaacılık Koll. Şti.: Lale Matbaası'nın kurulum süreci şöyle gerçekleşmiştir: 1970 yılında Nejat Sesveren, Bahattin Sesveren ve Hamit Akbalık Nevşehir Camii Kebir Caddesi No:34 adresinde Garanti Matbaası'nı işletmekteydiler. Matbaa daha sonradan Nejat Sesveren'e devredildi. Nejat Bey de bu süreçte vefat etmesi üzerine Garanti Matbaası 15.05.1970 tarihinde Ramazan Biçimseven, Tefik Hamarat, Ferhat Yurtbulmuş ve Özay Sevimli tarafından devralındı (Ali Biçimseven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).



1970 yılında Garanti Matbaası'nın faaliyetini devam ettirirken bu matbaada Lale Gazetesi basılmaya başladı. Garanti Matbaası 1984 yılında şahıs firmasından tüzel kişiliğe dönüştü ve Koll. Şti. oldu. Daha sonraki süreçte Garanti Matbaası, Lale Gazete ve Matbaacılık Koll. Şti. adını aldı. Lale Gazete ve Matbaacılık Koll. Şti. Nevşehir'de söz konusu adreste 1997-1998 yıllarına kadar varlığını devam ettirdi. 1998 yılının sonunda faaliyetini durdurdu. Matbaa sahipleri bu arada 1995 yılında Ankara'da AB Ofset Matbaacılık adında şube açtılar. Faaliyetlerini hem Ankara'da hem de Nevşehir'de aynı anda sürdürdüler. Nevşehir'deki basım faaliyetlerini ise tam olarak 1998 yılında sonlandırdılar (Ali Biçimseven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Garanti Matbaası, 1976 yılında Nevşehir'e ilk defa otomatik baskı yapan Heidelberg tipo makineyi getiren matbaadır. 1984'te satır halinde dizgi yapan entertip makineleri Nevşehir'de yine bu matbaada ilk defa kullanılmıştır. 1994'te ise ofset baskı sistemine geçildi. Saatte 12 bin baskı yapabilen Heidelberg marka ofset baskı makinesini ilk kez Nevşehir'e yine bu matbaa sahipleri tarafından getirildi. Böylelikle Nevşehir renkli baskı yapabilen matbaaya kavuşmuş oldu. Bu teknolojik değişiklikler firmanın kuruluşundan beri yaptığı en önemli hamleler oldu. 1990 yılların başlarında PC ve Mekintoş olmak üzere iki çeşit bilgisayar yayıncılık sistemi vardır. 1994 yılı içerisinde Nevşehir'e ilk defa olarak Mekintoş bilgisayar yayıncılık sistemini kullanan matbaa oldu. Bu aşamadan sonra dizgiler bilgisayar yardımıyla yapılmaya başladı (Ali Biçimseven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Matbaada her türlü gazete, dergi, broşür, davetiye, afiş, katalog ve resmi evrak basımı yapılmaktaydı. 1988-1995 yılları arasında Lale Gazetesi basıldı (Lale Gazetesi, 1 Ocak 1988). Bunun başka Ürgüp Belediye Gazetesi, Uçhisar Belediyesi Gazetesi, Ticaret Odası Gazetesi, Suvermez Belediyesi Gazetesi ve Karaburna Belediyesi Gazetesi basılan gazeteler arasında idi (Ali Biçimseven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

8 kalifiye eleman çalıştırılan Nevşehir Lale Matbaası'nda kullanılan makinelerin büyük bölümü Alman menşelidir. Sırasıyla dizgi, baskı, keski ve ciltleme makinalarından oluşmaktadır. 35x50 cm baskı yapabilen pedal baskı makinesi, daha sonra 56x77 cm. baskı alanına sahip otomatik tipo baskı makinesi, 61x89 cm. baskı alanına sahip ve 72x102 cm. baskı yapabilen ofset baskı makineleri matbaada mevcuttur. Bunların haricinde ayrıca numarator baskı yapma özelliğine sahip 48x65 cm. MEO marka makine ve 52x72 cm. pompalı ofset tabir edilen baskı makineleri matbaada kullanılan makinelerdir (Ali Biçimseven, Ramazan Oğlu, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Osmanlı Matbaası: Osmanlı Matbaası Zeki Soyak tarafından 2000 yılında kurulmuştur. Zeki Soyak aynı zamanda Enderun Vakfı'nın da kurucusudur. Zeki Soyak'ın Matbaayı kurmaktaki maksadı ise İlk Adım Dergisi'ni çıkarmaktır. 2007 yılında ise Matbaa el değiştirmiştir. Bu tarihten sonra matbaanın yeni sahibi Mehmet İven olmuştur. Matbaanın yeni sahibi Mehmet İven'in bu alandaki tecrübesi oldukça eskilere dayanmaktadır. Mehmet İven'in Babası Abdullah İven bu sektöre Zeki Seviğ'in sahibi olduğu Marmara Matbaası'nda diğer üç kardeşleriyle beraber tecrübe kazanmışlardır. Bu üç kardeş yani Abdullah İven, Nuri İven ve Faruk İven bu işi öğrendikten sonra kardeşlerden Nuri İven bu sektörden ayrılarak 1959 yılın sonlarında başka bir işte çalışmak için Ankara'ya gitmiş ve dolmuş şoförlüğü yapmış. Kardeşlerden Faruk İven de bu yıllarda Ankara'ya giderek meclis matbaasında işe başlamış. Kardeşlerden Abdullah İven de Nevşehir'deki Marmara Matbaası'nda çalışmayı sürdürmüştür. 1970 yılında ise Faruk İven kardeşleriyle görüşerek Nevşehir'de kendilerine ait



AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 57 Eylül - Ekim 2016

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>



olacak bir matbaa kurulması fikrini ortaya attı. Diğer kardeşlerin de bu fikri desteklemesi üzerine üç kardeş birleşerek 1970 yılında Tüfekçioğlu Matbaası'nı açtılar. Tüfekçioğlu Matbaası 2007 yılına kadar faaliyetini sürdürdü. 2007 yılında ise kardeşlerin her biri kendilerine farklı bir matbaa kurmak suretiyle ayrıldılar. Bu ayrılıktan sonra kurulan Osmanlı Matbaası'nın sahibi Mehmet İven amcalarının sahibi olduğu Tüfekçioğlu Matbaası'nda tecrübe kazanmıştır. 2007 yılında da yukarıda belirttiğimiz üzere Zeki Soyak'tan Osmanlı Matbaası'nı devir alarak kendi matbaasını kurmuştur. Böylelikle Osmanlı Matbaası'nda yeni bir sayfa açılmıştır (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015; Mehmet İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015).

Matbaada, Balyoz Gazetesi, 1954'ten Bugüne adlı yıllık basılmıştır. Günümüzde ise haftalık olarak yayın hayatını sürdüren Nevşehir Postası Gazetesi basılmaktadır. Bunlardan başka gazete, dergi, kitap, broşür, matbu, evrak, fatura, fiş, davetiye, bülten vb. gibi malzemelerin basımı yapılmaktadır. (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015; Mehmet İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015).

Matbaada bulunan makine çeşitleri ise şunlardır: 64x96 cm. baskı alanına sahip Roland marka baskı makinesi, 25x35 cm. baskı alanına sahip Alman menşeli Gestedner, 35x50 cm. baskı alanına sahip Alman yapımı Gestedner, 25x35 cm. baskı alanına sahip yine Alman yapımı Heidelberg Maşalı, 70x100 cm. baskı alanına sahip makinelerdir. Bunlardan başka Türk yapımı Aybakar kâğıt kesme bıçağı, Kalıp Pozlandırma Makinesi (70x100 cm. ve 35x50 cm. baskı alanına sahip) ve Selefyon Makinesi (70x100 cm. baskı alanına sahip)'nden ibarettir (Nuri İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015; Mehmet İven, Kişisel görüşme, 13.10.2015).

Matbaa, günümüzde Kapucubaşı Mahallesi Tataroğlu Sokak Numara: 20/A Merkez/NEVŞEHİR adresinde basım faaliyetlerini sürdürmekte olup, Nuri İven'in yeğeni Mehmet İven tarafından işletilmektedir.

Nevşehir Ercan Matbaası: Ercan Matbaası, Ercan Dağlı tarafından 2003 yılından Mustafa Parmaksız Caddesi, Numara 13 Merkez/Nevşehir adresinde kurulmuştur. 2012 yılına kadar faaliyetini sürdürdükten sonra kapanmıştır. Matbaada verilen tarih aralıklarında Nevşehir Ercan Gazetesi de basılmıştır. Matbaada gazete basımı haricinde kartvizit, broşür, dergi, davetiye ve resmi evraklar da basılmıştır. (Ercan Dağlı, Kişisel görüşme, 25.03.2016).

Kapadokya Ofset Matbaası: Kapadokya Ofset Matbaası 2005 yılında Faruk İven tarafından Nevşehir Merkezde bulunan Köşgeçiler Çarşısı'nda 31 numaralı adreste kurulmuştur. Faruk İven 1962-63 yılından 1969 yılına kadar TBMM Matbaası'nda çalışmıştır. 1969 yılında görevinden istifa ederek Nevşehir'e gelmiş ve aynı yıl burada Tüfekçioğlu Matbaası'nı kurmuştur. Bundan başka, 1975'te Ürgüp ve Avanos ilçelerinde de matbaa açmıştır. Ozaman bu iki ilçede matbaa yoktu. Ürgüp'te haftalık olarak yayın yapan Peri Ürgüp Gazetesi'ni basmıştır. Avanos'ta ise Kızılırmak Gazetesi'ni çıkarmıştır. 1976-77 yıllarında kendi kardeşleri olan Nuri ve Abdullah İven'i yanına alarak matbaayı daha da büyütmişlerdir. Faruk İven, ozaman Tüfekçioğlu Matbaası'nı kurduktan sonra Nevşehir'in Yeni Sesi Gazetesi'ni çıkarmıştır. Nevşehir'in Yeni Sesi Gazetesi 1974-77 yılları arasında yayın hayatı olmuştur. Bu gazete, 1977 yılına kadar basılmış bu tarihten sonar maddi sıkıntılardan dolayı kendi istekleri üzerine durdurulmuştur. Bundan sonar ise matbaalarında 1975-1985 yılları arasında İç Anadolu Gazetesi'ni çıkarmışlar. Bu arada Taner Erdoğan tarafından kurulan Göreme adlı matbaayı ve bu matbaada basılan Göreme Gazetesi'ni 1984 yılında satın almışlar ancak yine maddi sıkıntıdan dolayı 2005 yılında kapatmak zorunda kalmışlardır. Faruk İven



ve kardeşleri arasındaki muhabbet 2005 yılına kadar yolunda gitti. Bu tarihten sonra ise kardeşleriyle çeşitli konularda anlaşmazlığa düştüler ve sorunlar yaşamaya başladılar. Bu nedenlerden dolayı Faruk İven kardeşlerinden ayrılarak Tüfekçioğlu Matbaası'nı kardeşlerine bırakmak zorunda kalmıştır. Kendi de Kapadokya Ofset Matbaası'nı kurmuştur (Faruk İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015)⁶.

Faruk İven'in matbaa sektörüne adım atmasının sebebi matbaanın faaliyette bulunduğu dönemlerde baskı işinin revaçta olması, bu işin önemli kazanç getirmesi bunun yanında da gazete çıkarıp haberleri yayarak, topluma hizmet ettiklerine alan inançlarıdır (Faruk İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Her bir sektörün zorlukları olduğu gibi bu sektörün de kendine özgü sorun ve zorlukları olduğunu söyleyen Faruk İven, bu sektörde en önemli olan şeyin para olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında yeni makineler almak, matbaada bir kaç eleman çalıştırmak, kendini geliştirip maddi durumu daha iyi duruma yükseltmek ve rekabet yapılabilmesi için sıcak paraya ihtiyaç duyulduğunu da eklemiştir (Faruk İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Kapadokya Matbaası yukarıda da belirtildiği üzere 2005 yılında Faruk İven tarafından kurulmuş, geliştirilmiş ve tüm harcamalarını da kendi imkanlarıyla karşılamıştır. Bu matbaayı günümüzde ise oğlu Murat İven⁷ çalıştırmaktadır.

Günümüzde Kapadokya Matbaası'nda her türlü kitap, dergi, gazete, davetiye, kartvizit vb. gibi nesnelere basılan matbaada çalışanların sayısına gelince günümüzde Murat İven bu işleri tek başına sürdürmektedir. 8 yıl öncesine kadar matbaada 8 ile 10 kişi çalışıyordu (Faruk İven, Kişisel görüşme, 16.10.2015).

Sevgi Ofset Matbaacılık: Sevgi Ofset, Libya Caddesi, Numara 10/D Merkez/Nevşehir adresinde faaliyetini sürdürmektedir. Matbaa Osman Arıkan tarafından 2006 yılında kurulmuştur. Osman Arıkan Matbaayı Nevşehir'de kurmadan önce 1996 yılında başlamak üzere 2006 yılına kadar Ankara'da aynı sektör üzerinde faaliyetlerini sürdürmekteydi. Matbaa alanındaki tecrübelerini Ankara'daki ticarethanelerinde kazandı. Matbaa sahibi Osman Arıkan, Ankara'da devlet memuruydu. Her ne kadar matbaanın resmi sahibi olsa da matbaanın işletmeciliği çocukları tarafından yapılmaktaydı. Memur olduğu görevinden emekli olunca kendisi de Nevşehirli olması hasebiyle 2006 yılına kadar Ankara'da faaliyetini sürdürdüğü matbaayı kapatıp Nevşehir'e taşıdı. Nevşehir'e gelirken eskiyen bazı makineleri satıp yerine yenilerini aldılar. Yeni alınan makineler için de oldukça fazla para ödemek zorunda kaldı. Hatta bu makineleri almak için bir ev, bir araba sattılar. O da yetmedi üzerine para eklemek zorunda kaldılar (Orhan Arıkan, Kişisel görüşme, 19.10.2015).

Matbaada, 2007 yılından buyana Kent Haber Gazetesi, Gazete Balyoz, Nevşehir Manşet Gazetesi ve Nevşehir'de Yenigün Gazetesi'nin yanında çeşitli dergiler, broşür,

⁶ Bir konuyu da burada belirtmek isteriz; Faruk İven'in doğum tarihi aslında 1943'tür. Ancak 1971'de Hür Söz Gazetesi'nde çıkan "vurun kelepçeleri..." adlı yazısından dolayı ceza almış ve hapse girmek için yaşını küçültmüştür.

⁷ Murat İven 1996 yılından dan butarafa bu işte çalışmaya başlamıştır. Babası yaşlandığı için sözü edilen matbaayı kendisi devr almıştır. Murat İven'in söylediğine göre Osmanlı Matbaası da Faruk İven'in olduğu, ayrıldıktan sonra tüfekçioğlunu Abisi oan Nuri İvene, Osmanlı Matbaası'nı da diğer kardeşi Abdullah İven'e bıraktığını belirtmiştir. Şunu da belirtmemiz lazım ki, Abdullah İven matbaada çalışmadan önce sanayide tamiççi, Nuri İven'de şofördü. Yani matbaa sektöründe deneyimleri yoktu. Bu iki kardeşin Faruk İven'in katkılarıyla tecrübe kazandıkları anlaşılmaktadır.



kartvizit, davetiye vb. şeyler basıldı. Matbaada, 57x82 cm. ve 57x76 cm. baskı alanına sahip Alman yapımı Heidelberg marka baskı makineleri bulunmaktadır. Kalifiye eleman ihtiyacı sürekli olmasına rağmen işin zorluğu ve alınan elemanların kısa bir süre sonra işi terk etmeleri nedeniyle bu işi matbaa sahibi Osman Arıkan'ın oğlu Orhan Arıkan tek başına yürütmektedir (Orhan Arıkan, Kişisel görüşme, 19.10.2015).

Yunus Emre Ofset: Erdinç Öztürk tarafından 2008 yılında Karasoku Mahallesi, Mimar Sinan Sokak Numara 1/D merkez/Nevşehir adresinde kurulmuştur. Erdinç Bey, Simtel Ofset'te çıraklık yaparak deneyim kazanmış ve 2008 yılında kendi matbaasını açmıştır. Matbaada sadece kendisi çalışmaktadır. (Erdinç Öztürk, Kişisel görüşme, 24.03.2016).

Matbaada, davetiye, broşür, kartvizit, dergi vb. işlerin basımı yapılmakta olup 1962 Alman yapımı Heidelberg marka ofset makine, Alman yapımı tipo baskı özelliği bulunan makine, İngiliz yapım Gestetner marka tipo makine, giyotin denen kâğıt kesme bıçağı ve zimba makinesi, bulunmaktadır (Erdinç Öztürk, Kişisel görüşme, 24.03.2016).

Teknik Ofset Matbaacılık: Matbaa, Volkan Haleplioğlu ve Mehmet Toyvuran tarafından 2010 yılında Karasoku Mahallesi Süer Sokak Numara 41/A-B Merkez /Nevşehir adresinde kurulmuştur. Matbaa kurucularından Mehmet Bey 1998 yılından beri bu sektörün içinde tecrübe kazanmıştır. Mehmet Bey'in 1998-2007 yılları arasında Balıkesir ili Edremit ilçesindeki bir matbaada deneyim kazanmıştır. 2007 yılında eşinin Nevşehirli olması hasebiyle aile kararıyla Nevşehir'e taşınmışlardır. Nevşehir de de bu deneyimini sürdürmek için 2007 yılında Nevşehir'de faaliyet gösteren Simtel Ofset ve Matbaacılık'ta işe başlamıştır. Diğer ortak Mehmet Toyvuran ile de burada tanışmıştır. Simtel Ofset'te 3 yıl çalıştıktan sonra Volkan ve Mehmet Bey bu işyerinden ayrılarak 2010 yılında Teknik Ofset Matbaacılık adıyla kendi işyerlerini kurmuşlardır. Teknik Ofset'in faaliyet alanı daha çok turizm sektörüne yöneliktir. Nevşehir'de turizm sektöründeki kuruluşların broşür, katalog, kartvizit vb. gibi basım işlerinin yaklaşık olarak %80'i bu matbaa tarafından yapılmaktadır (Volkan Haleplioğlu, Kişisel görüşme, 15.03.2016).

Matbaada, 1989 model Japon yapımı çift renk özelliğine sahip 33x45 cm. baskı alanına sahip Ryobi marka baskı makinesi, 1990 model Alman yapımı Heidelberg marka 33x45 cm. baskı alanına sahip makine, 1985 İngiliz yapımı Gestetner marka 25x35 cm. baskı alanına sahip baskı makinesi kullanılmaktadır. Yine matbaada, 1960 model Alman yapımı 25x35 cm. baskı alanına sahip maşalı denilen tipo özellikli makine, giyotin denilen kâğıt kesme bıçağı, zimba ve dikiş makineleri kullanılmaktadır (Volkan Haleplioğlu, Kişisel görüşme, 15.03.2016).

Lale Ofset Matbaacılık: Lale Ofset, Karasoku Mahallesi Karasoku Sokak Numara 8 Nevşehir merkez adresinde Ekrem Bakır tarafından 2011 yılında kurulmuştur. Matbaada kendisinden başka çalışanı bulunmamaktadır. Tüm işleri kendisi yürütmektedir. Ekrem Bey, matbaanın adını Lale Ofset olarak belirlemesinin sebebi Nevşehir'de daha önceden Lale Ofset Matbaacılık adında köklü bir matbaanın varlığından haberdar olduğunu ve bu suretle matbaanın ismini Lale Ofset Matbaacılık olarak belirlediğini söylemiştir. 1970 yılında kurulan Lale Gazete ve Matbaacılık Koll. Şti. ile isim benzerliğinden başka herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Matbaada broşür, kartvizit, davetiye, afiş, resmi evrak, yerel gazete ve kitap basımı yapılmaktadır. Matbaa, günümüzde de basım işlerini sürdürmektedir (Ekrem Bakır, Kişisel görüşme, 15.10.2015).



Zirve Forum Ofset: Matbaa, 02.02.2012 tarihinde Murat Arıkoğlu tarafından Karasoku Mahallesi, Süer Sokak Numara 7/A Merkez/Nevşehir adresinde kurulmuştur. Günümüzde de aynı adreste faaliyetini sürdürmektedir. Matbaanın sahibi Murat Bey, Nevşehir merkezinde faaliyet gösteren Yaşar Ofset'te 12 yıl çalışmış ve deneyim kazandıktan sonra patronluğunu kendisinin yaptığı Zirve Forum Ofset matbaasını açmıştır. Kendisiyle beraber iki kişi ile bu sektörde hizmet etmektedir (Murat Arıkoğlu, Kişisel görüşme, 24.03.2016).

Matbaada, 1990 model Alman yapımı 36x52 cm. baskı alanına sahip iki renk özelliğine sahip Heilderberg marka ofset makine, 1995 model İngiliz yapımı Gestetner marka 25x35 cm. baskı alanına sahip ofset makine, 1955 model Alman yapımı 25x35 cm. baskı alanına sahip tipo özellikli düz baskı makinesi kullanılmaktadır. Bunların haricinde matbaada, 1995 model Amerikan yapım Abdick marka 29x31 cm. baskı alanına sahip makine, 72x100 cm. kesim özelliği olan Türk malı Aybakar giyotin bıçak ve zimba makinesi mevcuttur (Murat Arıkoğlu, Kişisel görüşme, 24.03.2016).

Tablo1: Nevşehir İl Merkezinde Kurulan Matbaalar.

Nr.	Matbaanın Adı	Tipi	Matbaanın Kurucusu	Faaliyet Tarihi
1	Marmara Matbaası	Tipo-Ofset	Zeki Seviğ	1959
2	Gündüz Basımevi	Tipo-Ofset	Ahmet Köyü-Oğuzhan Alp	1966-1976
3	Garanti Matbaası	Tipo-Ofset	Nejat Sesveren-Bahattin Sesveren ve Hamit Akbalık	1970-1984
4	Doğan Matbaası	Tipo-Ofset	Taner Erdoğan	1964-1974
5	Nedim Matbaası	Tipo-Ofset	Ahmet İllez	1969-1972
6	Tüfekçioğlu Matbaası	Tipo-Ofset	Nuri İven-Faruk İven-Abdullah İven	1971-Devam Ed.
7	Göreme Matbaası	Tipo-Ofset	Taner Erdoğan	1974-2000
8	Yaşar Ofset	Tipo-Ofset	Osman Yolaçan	1975-Devam Ed.
9	Ömür Matbaası	Tipo-Ofset	-----	1975-1976
10	Simtel Ofset	Tipo-Ofset	Ahmet Ekici	1981-Devam Ed.
11	Lale Gazete Ve Matbaacılık Koll. Şti.	Tipo-Ofset	Ramazan Biçimseven-Tevfik Hamarat-Ferhat Yurtbulmuş ve Özat Sevimli	1984-1998
12	Osmanlı Matbaası	Tipo-Ofset	Zeki Soyak Mehmet İven	2000-2007 2007-Devam Ed.
13	Nevşehir Ercan Matbaası	Tipo-Ofset	Ercan Dağlı	2003-2012
14	Kapadokya Ofset	Tipo-Ofset	Faruk İven	2005-Devam Ed.
15	Sevgi Ofset	Tipo-Ofset	Osman Arıkan	2006-Devam Ed.
16	Yunus Emre Ofset	Tipo-Ofset	Erdiñç Öztürk	2008-Devam Ed.
17	Teknik Ofset Matbaacılık	Tipo-Ofset	Volkan Haleplioğlu-Mehmet Toyvuran	2010-Devam Ed.
18	Lale Ofset Matbaacılık	Tipo-Ofset	Ekrem Bakır	2011-Devam Ed.
19	Zirve Forum Matbaacılık	Tipo-Ofset	Murat Arıkoğlu	2012-Devam Ed.

Nevşehir İlçe Merkezlerinde Kurulan Matbaalar

Avanos İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar:

Kızılırmak Ofset Matbaacılık: Kızılırmak Matbaası 5 Mayıs 1982 tarihinde Avanos'ta faaliyete başlamıştır. Faaliyete başlama süreci ise şöyle olmuştur: Matbaa sahibi Mehmet Çelik, 1977-1982 yıllarında Konya Devlet Demir Yolları'nda devlet memuruydu ve dört erkek çocuğu vardı. Çocuklarından kendi adını taşıyan Mehmet, Kemal, Abdullah ve Şükrü 1977-1982 yılları arasında Konya'da faaliyet gösteren Yeni Konya Matbaası'nda



çalışıyorlardı. Bu matbaada Abdullah Çelik ve oğul Mehmet Çelik mürettephanede⁸ grafik tasarımcılığı yapıyorlardı. Kemal Çelik ise tezgâhta görevliydi. Mehmet Çelik, 1982 yılında emekli olması hasebiyle ailece Avanos'a geldiler ve burada Kızılırmak Matbaası'nı açtılar. Böylece Kızılırmak Matbaası'nın sektördeki serüveni böylece başlamış oldu (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Matbaa, ilk faaliyete başladığı dönemden günümüze kadar üç defa yer değiştirdi. Faaliyete başladığı ilk dönemlerde matbaanın adresi Orta Mahalle Atatürk Caddesi No:18 Avanos, daha sonraki dönemlerde aynı cadde üzerinde bulunan Alaeddin Mahallesi Atatürk Caddesi No:7 Kat: 2 Avanos adresinde faaliyet gösteriyordu. 1994 yılında itibaren yani 21 yıldır Alaeddin Mahallesi Atatürk Caddesi No:144 Nevşehir/Avanos adreslerinde faaliyetini sürdürmektedir (Kemal Çelik, kişisel görüşme, 20.10.2015).

1982 yılında faaliyete geçen matbaanın resmi kurucusu Kemal Çelik idi. Kemal Çelik'in bir yıl sonra yani 1983 yılında vatani görevini icra etmek üzere askere gitmesiyle matbaanın imtiyaz sahibi baba Mehmet Çelik'e devredildi. 1989 yılında da Mehmet Çelik'in oğlu Abdullah Çelik'e devredildi. 2009 yılında da oğul Mehmet Çelik'in üzerine yapıldı günümüzde de adı geçen matbaa, oğul Mehmet Çelik'in üzerindedir. Bu matbaayı üç kuşak baba oğul ve torunlar çalıştırdılar. Nevşehir'in ilk matbaacıları arasında gösterilen Nuri İven 1,5 yıldır bu matbaada çalışmaktadır. Aynı zamanda Nuri İven Mehmet Çelik'in teyzesinin oğludur. Matbaada çalışan diğer personeller şunlardır: Grafiker ve tasarımcı olarak çalışan Sibel Çelik (Kemal Çelik'in kızı), makinistlik yapan Mehmet Emin Çelik (Kemal Çelik'in oğlu), grafik ve tasarımcılık yapan Abdullah Çelik'in oğlu torun Mehmet Çelik'tir. Yine grafik ve tasarımcılık yapan Kadir Akyürek (Mehmet Çelik'in kayın biraderi)'dir (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Matbaada bulunan makine çeşitleri şunlardır: 1960 model Alman yapımı Heidelberg makine, numarator kartvizit kırımında kullanılıyor. 41x57 cm. baskı alanına sahip 1959 model yine Heidelberg ofset makinedir. Bu makinede gazeteler ve renkli broşürler basılmaktadır. Bu makineyi 1994 yılında 40000 Mark'a satın aldılar. Bu makinelerin yanında 25x35 cm. baskı alanına sahip 1978 Alman yapımı Gestetner makine, kâğıt kesimi için kullanılan Türk yapımı 72x100 cm. çapında Aybakar giyotin kâğıt kesim makinesi ve kontak makinesi de denen kalıp çekme makinesi bulunmaktadır (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

1992 yılında itibaren matbaada bilgisayar destekli baskı teknolojisini kullanmaya başladılar. 1992 yılında bu bilgisayar 13.500 Marktı. Bu para ile o zamanlar bir kamyon ediyordu. Nitekim öyle de oldu. Matbaaya bilgisayar alabilmek için Şükrü Bey kamyonunu satmıştı. Bu yıllarda Niğde, Yozgat ve Kırşehir'de bulunan firmaların işleri de bu matbaada yapılıyordu. Masa üstü yayıncılıkta, grafik tasarımda mekintoş bilgisayarın üzerinde bilgisayar yoktu. Türkiye ilk defa IBM bilgisayar ile masaüstü yayıncılık faaliyetini Kızılırmak Matbaası başlattı. Karel firması Kızılırmak Matbaası'nı referans olarak göstererek Türkiye'de satışlar başladı (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Bu matbaada ilk gazete 20 Ağustos 1982'de kendi adını taşıyan Kızılırmak Gazetesi basılmıştır. Bunun haricinde matbaada fatura, fiş, davetiye, broşür, kartvizit, resmi ve özel kurum dergileri (Çığır, Altın Bilezik, Avanos Lisesi Gazetesi, Ürgüp Tesam Anadolu lisesi Dergisi, Gülşehir Kaymakamlığı'nın Almanak Dergisi, Siverek İl Yapma Derneği Dergisi,

⁸ Bir basımevinde dizgicilerin çalıştığı bölüm.



Siverek Sesi Dergisi 1996-1997 yılları arasında, Nevşehir İlk Sağlık Müdürlüğü Dergisi, 2000 yılındaki Niğde Şehit ve Gaziler Albümü, 2000-2001 yılı Artvin Şehit ve Gaziler Albümü, 1994 yılı Yozgat il turizm envanteri, çeşitli şiir kitapları ve çeşitli eserler basılmıştır (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Kemal Bey'in 33 yılı aşkın matbaa sektöründe hizmet ederken unutamadığı bazı anıları oldu. Kendisi anılarından bazılarını şöyle dile getiriyor: “Öz konak beldesinin kuran kursu yaptırma ve yaşatma derneğinin 50 ciltlik yardım makbuzu baskısı işi vardı. Bir gün sabah saat 08:00'da başladık diğer gün sabah saat 05:00'da baskı işini tamamladık. Bir günde aralıksız 5000 adet makbuz basmıştık. Bu işlem elle sallamalı pedallı tipo makinesinde yapıldı”. Kemal Bey anılarının bir diğerini de şöyle anlattı: “1982 yılında Kızılırmak Gazetesi'nin il sayısında bu gazetenin ilk abonesi Mardin'de öğretmenlik yapan Tayfun Ceyhan⁹ idi. Tayfun Bey, Avanos'tan Mardin'e giderken Ankara Mamak'ta polisler kontrol noktası oluşturmuş ve arama yapıyorlardı. Çantasındaki Kızılırmak Gazetesi'nden dolayı hocayı sorguya almışlar. 12 Eylül 1980 olayları yüzünden ve gazetenin isminden dolayı hoca mağdur olmuştu”. Bir başka anısında da şunları söyledi: “Karel firması matbaamıza bilgisayarı ve yazıcıyı kurmuştu. Bilgisayarı açtık sadece çizgi vardı. Bilgisayarın şifresi ise win idi. Bu kelimeyi yazıp bilgisayara erişim yapılabiliyordu. Bu yıllarda Alman vatandaşı Roman Neomüller adında bir kişi Almanya'daki bir üniversitede bilgisayar bölümünden mezunu olup Avanos'ta çalışıyordu. Bu kişiyi matbaamıza davet ediyor, bilgisayarı açtırıp işlem yapıyorduk. Bir süre sonra bu kişi vefat edince iş bizlere düştü. Mehmet Bey'in kardeşlerinden Mehmet ve Şükrü gece ikiye, üçe kadar bilgisayarın nasıl kullanılacağını öğrenmek için uğraştılar. Sonunda başarılı da oldular. Nitekim bu işi öğrendikten sonra da Nevşehir'deki matbaalara ve bilgisayar satıcılarına masaüstü yayıncılıkla ilgili programları öğrettiler” (Kemal Çelik, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Yeni Avanos Matbaası: 1985'te Nevşehir merkezde kurulan Lale Matbaası'nın bir şubesi olarak Avanos'ta açıldı. Kurucusu ise Ali Biçimseven idi. Ali Bey, Avanos'taki şubede haftalık gazete basım işiyle uğraştı ve bu işi bir yıl sürdürdü. Matbaayı çalıştıracak kalifiye eleman bulamaması hasebiyle ardından matbaayı kapatmak zorunda kaldı (Saraç, 2012: s. 101).

Sayan Matbaası: Sayan Matbaası, Hüseyin Sayan tarafından 1990 yılında Avanos'ta kurulmuştur. 2007 yılına kadar faaliyetini sürdürmüş, 2007 yılında sahibi matbaayı makineleriyle birlikte satışa çıkarmıştır. Mehmet Ünal tarafından satın alınmasıyla birlikte Sayan Matbaası altında basım faaliyetlerini durdurmuştur. Matbaa bu tarihten sonra aynı yerde yeni sahibi Mehmet Ünal tarafından Ünal Ofset ve Matbaacılık olarak faaliyetlerine devam etmiştir (Mehmet Ünal, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Ünal Ofset Matbaası: Matbaa, 15 Nisan 2007 tarihinde Mehmet Ünal tarafından Orta Mahalle Atatürk Caddesi No: 79 Avanos/Nevşehir adresinde kurulmuştur. Matbaa sahibi Mehmet Ünal, 10 yaşından itibaren çırak olarak başladığı yine Avanos'ta bulunan Kızılırmak Ofset ve Matbaacılık'ta deneyim kazanmıştır. 1990 yılından 2007 yılına kadar Avanos'ta faaliyet gösteren Sayan Matbaası'nın satışa çıkarılması neticesinde Mehmet Ünal bu matbaayı makineleriyle beraber almış ve adını Ünal Ofset Matbaası olarak değiştirmiş, aynı yerde basım işlerini sürdürüştür. Böylelikle Ünal Ofset'in basım tarihi başlamış Sayan Matbaası da

⁹ Tayfun Ceyhan Avanos İl Genel Meclis Üyesi olarak görevini sürdürmektedir.



tarihteki yerini almıştır. Mehmet Ünal bu işi bu gün itibariyle tek başına devam ettirmektedir (Mehmet Ünal, Kişisel görüşme, 20.10.2015).

Matbaada, 1965 model alman yapımı Heidelberg marka makine, 1970 Türk yapımı giyotin denen kâğıt kesme makinesi bulunmaktadır.

Derinkuyu İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar:

Elma Ofset Matbaacılık: Derinkuyu ilçe merkezinde Zeki Birinci tarafından Çarşı İçi Bayramlı Mahallesi Seyit Ali Güven Caddesi'nde Derinkuyu/Nevşehir adresinde hizmete sokulmuştur. Tespit edebildiğimiz kadarıyla 2003-2004 yılları arasında bir yıl kadar faaliyet göstermiştir. Belirtilen tarih aralığında Derinkuyu'nun Sesi Gazetesi'nin de basıldığı yerdir. Matbaa, matbaa sahibi Zeki Bey'in kararı üzerine Niğde'ye taşınmıştır (Osman Aytekin, Kişisel görüşme, 05.04.2016).

Gülşehir İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar:

Gülşehir Ercan Matbaası: Gülşehir Ercan Matbaası, Ercan Dağlı tarafından 2003 yılında Gülşehir'de kurulmuştur. Gülşehir Ercan Gazetesi'nin basımı yapılmıştır. Gazete basımının yanında broşür, kartvizit, davetiye ve resmi evrakların basımı da yapılmıştır. 2012 yılında ise matbaanın basım hayatı son bulmuştur. (Ercan Dağlı, Kişisel görüşme, 25.03.2016).

Can Gazetesi Matbaası: Ruhşen Can tarafından kurulan matbaa, 2010-2012 yılları arasında varlık gösterdi. Verilen tarih aralığında matbaada Gülşehir Can Gazetesi'nin basımı yapıldı. Matbaanın kapatılmasıyla birlikte de gazetenin yayın hayatı son buldu (Ercan Dağlı, Kişisel görüşme, 25.03.2016).

Hacıbektaş İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar:

Hacıbektaşlar Matbaa: Matbaa, Kollektif girişimler sonucunda Hacıbektaşlılar Anonim Şirketi bünyesinde 2005 yılında Hacıbektaş İlçesi'nde kurulmuştur. Matbaanın kuruluş süreci şöyle gelişmiştir; 2005 yılında Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerinde bir araya gelen gönüllüler tarihe bir not düşmek, Hacıbektaş kültür mirasına katkı sunmak, Hacıbektaş'ın her konuda aydınlanmasına destek olmak ve Nevşehir'in ilim yuvası haline gelmesi için uğraş vermelerinin yanında Nevşehir'de yaşayanları da buna ortak etmek istemişlerdir. Bu iyi niyetli girişimler ancak ilçede kendi yayın organlarının faaliyete geçirmeleriyle mümkün olabilirdi. Bu fikirler etrafında birleşen gönüllülerin çabalarıyla bir basım merkezi yani matbaanın kurulması gerekli görüldü. Alınan karar uygulamaya konularak 2005 yılında matbaa faaliyete geçirildi. Matbaanın devreye girmesiyle birlikte de Hacıbektaş İlçesi'nin eski adı olan Sulucakarahöyük Gazetesi ismiyle bir de gazete yayınladılar. Matbaayı kurmaktaki asıl maksatları yukarıda da temas ettiğimiz üzere yazılı basın aracılığıyla bilgiyi toplumla buluşturmak. Bu düşüncelerini Hacıbektaş'ta 2005 yılın yayın hayatına başlattıkları Sulucakarahöyük Gazetesi'nin birinci sayısındaki “Çıkarken” ve “Gereğçelerimiz” başlıklarıyla kaleme aldıkları yazılarında şunları öğreniyoruz; “Çıkarken” Merhaba, Biz Hacıbektaşlılar, zor bir işe soyunduk, gazete çıkarmak gibi. Sonunda elinizde tuttuğunuz Suluca Karahöyük Gazetesi'ni çıkardık. Hem de günlük. Nereden baksanız zor bir iş. Gazete günlük çıkacak, her gün yazılar yazılacak, haber toplanacak, gazetenin tüm sayfalarının tasarımları yapılacak. Matbaada basılacak. Tüm yazılar tek tek okunacak. Yoksa AB yolunda ilerleyen Türkiye'nin yasalarında hala basına yönelik 100'den fazla maddeden biriyle karşı karşıya kalırız. Neyse, bu zorluklara karşı “bir şey yapmak”, bu projeyi yürüten



Hacıbektaşlıların mizacında var zaten. Nasıl bir gazete olacak Suluca Karahöyük? Gerçi yayınlandıkça, gün gün anlaşılacak ama olsun, biz yine kısaca özetleyelim... Bakarsınız, yanlış yanlış anlaşılırız! Suluca Karahöyük, günlük bir yerel gazetedir ve Hacıbektaş'ta yayınlanmaktadır. O halde, bu ilçede yaşayan insanları bu ilçede olan bitenlerden “Haberdar” edecektir. Bunu yaparken, temel tercih siyasal eğilim olmayacaktır. Her kesimin haberi yer alacaktır bu gazetede, yorumsuz, bize verildiği gibi. Irkçı faşist, dinsel faşist, demokrasi karşıtı olanlar hariç. Çağdaş, demokrat, özgürlüğü ve özgürlükçü laikliği savunan bir gazete olacağız. Yaşadığımız ülkenin çok kültürlü, çok dinli, çok etnisiteli bir ülke olduğunu, bu ülkede hep birlikte mutlu yaşamanın mümkün olduğunu bilen bir gazete olacağız. Hacıbektaş'ta yayınlanıyor olduğunu bilen bir gazete olacağız. Yani, Hacı Bektaş Veli'nin insana dair olan felsefesini asla göz ardı etmeyen. Üretenden yana, emekten yana, barıştan, doğruluktan yana, güzelden yana, aşktan yana bir gazete. Sömürüye, vurguna, talana karşı tavır alan bir gazete. Yaşadığımız dünyanın yalnızca biz insanlara ait olmadığını bilen bir gazete. Çevreye duyarlı davranan bir gazete. Kadınların, çocukların, gençlerin sesi olmaya çalışan bir gazete. Farklı fikirleri zenginlik sayan bir gazete. Yani İnsan gibi bir gazete! Yani İnsana ait olanı reddetmeyen bir gazete. Yani gazete. Biz zor olanı seçtik! Bize Kolay Gelsin! “**Gerekçemiz**” Bilindiği gibi Hacıbektaş, Alevi-Bektaşî inancının yüzyıllardan beri merkezidir. Bu inanç merkezini ziyaret eden insanlar, farklı beklentiler içinde olsa da Hacıbektaş'tan ayrılırken ortak bir duyguda buluşmaktalar: Hayal kırıklığı. Bu hayal kırıklığına yol açan sorunlar, yalnızca ve basitçe bir belediyeçilik anlayışından kaynaklanmamaktadır. Sorun, en başta insana, bir toplumun inancına, kültürüne, yaşam biçimine gösterilmesi gereken saygı ve kabulün olmayışıdır. Bu bağlamda; Hacı Bektaşî Veli düşüncesini bir kesimin Sünni-İslam cenderesine çekmeye çalıştığını, bir kesimin Türk-İslam sentezine çekip yok etmek istediğini, var olan düzenin değişmesini istemeyen bir diğer kesimin de demokratikleşme sürecinin önünde bir engel gibi kullanmak istediğini görüyoruz. Bütün bu olumsuzluklarla mücadele etmek için yola çıktık. Tüm dünyada yaşayan, özleri gereği ilerici ve demokrat yapısından dolayı Alevi-Bektaşîlerin bir inanç merkezi olan Hacıbektaş'ın yönetilme sürecinde söz ve karar hakkı olduğu gerçeğine sahip çıkmak için, ülkemizde inançlara ait tüm sorunların çözümünün özgürlükçü bir laikten geçtiğine inandığımız için, özgürlükçü laiklik anlayışı çerçevesinde, Hacıbektaş ta bulunan tüm inanç mekânlarının (Hacıbektaş Müzesi dâhil) Alevi-Bektaşîlerin yönetim ve denetimine bırakılması için, ziyaretçilerin her türden sömürsünün önüne geçmek, olumsuz örnekleri kamuoyuna duyurmak için, Hacıbektaş merkezli olmakla birlikte Türkiye'nin her yerindeki Alevi-Bektaşîleri ilgilendiren “Haberleri” iletmek için, Hacıbektaş içinde dağıtılacak olan Günlük Suluca Karahöyük Gazetesi'ni çıkarmak, Türkiye çapında dağıtılacak olan Haftalık Hacıbektaş Gazetesi'ni çıkarmak, “Hacıbektaş Gazetesi” internet sitesini yayınlamak, Hasan Tahsin Kültür Evi'ni hizmete sunmak ve bir bölge radyosunun alt yapı çalışmasını yürütmek amacıyla Hacıbektaşlılar A.Ş.'yi kurduk”. (Suluca Karahöyük Gazetesi, 1. Yıl 1. Sayı, 2005).

Bu amaç doğrultusunda matbaa sahipleri ve bu gücün arkaasındaki fikir hizmetkârları 2005 yılından 31 Mart 2014 yılına kadar öz sermayeleriyle kurdukları matbaada bastıkları Sulucakarahöyük Gazetesi adında yazılı basın-yayın organıyla seslerini duyurmaya çalıştılar. Matbaada kullanılan makineler Kırşehir'in Mucur İlçesi'nde kapatılan bir matbaadan satın alınmıştır. Matbaa, Hacıbektaş'ta kurulduktan sonra 1980'li yıllarda Hacıbektaş Lisesi felsefe öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yapan merhum Osman Çoban, matbaadan sorumlu kişi olarak görevlendirildi. 32x46 cm. baskı alanına sahip, 1977 model Alman yapımı Gestetner



marka makine ile 1984 yılı Toros marka Türk yapımı giyotin de denen kâğıt kesme makineleri matbaada kullanılan makinelerdir. Öğretmen Osman Çoban Bey'den başka projeyi gerçekleştirmek için kurdukları 240 Ortak hissedar hedefli Hacıbektaşlılar A.Ş. adına sahibi ve yönetim kurulu başkanı Naci Özçelik, Aydın Şimşek, Osman Bey'in öğrencilerinden Metin, Haydar ve Köksal Kaya idi. belirtilen öğrencilerin yanında Suavi Cesur, Recai Altuğ, Sertaç Danacı, Doğan Yaşar Özçelik, Hasan Kankal, matbaanın kuruluşundan kapatılışına kadar matbaada emeği geçen çalışanlarıydı. Bunlar herhangi bir ek ücret almazlardı. Bu işi gönüllülük esasına göre yürütürlerdi. Burada isimlerini sayamadığımız çok sayıda Hacıbektaşlı bu projeye destek vermiş, katkı sunmuş yurt içinden ve yurt dışından da hissedar ortak olmuşlardır. Matbaada kendi gazetelerinin yanında zaman zaman kartvizit, davetiye, poster vb. gibi işlerin basımı da yapılmıştır. Zaman içinde de hedeflenen projeyi gerçekleştirmek için çok çaba verilmiş ancak başarısızdır. Matbaa gelirlerinin giderleri karşılayamaması ve matbaanın sürekli zarar etmesi neticesinde alınan karar gereği 31 Mart 2014 tarihinde Suluca Karahöyük Gazetesi'nin yayımına son verilmiş matbaa kapatılmıştır. Matbaada kullanılan makineler ise yeni sahiplerine satılmak üzere bir depoda muhafaza edilmektedir! (Naci Özçelik, Kişisel görüşme, 05.04.2016).

Ürgüp İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar:

Peri Matbaası: Matbaa, 1970 yılında Mehmet İbbağı tarafından Ürgüp'te kurulmuştur. Kurulmaktaki maksadı Ürgüp'te o dönemde matbaa işletmesinin bulunmaması, bölgedeki turizm faaliyetlerinin canlanması ile bu faaliyetlerin reklam tanıtım işlerinin yapılması ve diğer iş yerlerinin matbaa ihtiyacını karşılamaktır. Matbaacılık mesleği Mehmet Beyin ailesinden gelen bir meslek değil kendisi de aslen devlet memurluğu yapmaktayken memurluktan emekli olduktan sonra bu sektöre girmiş ve bölgedeki boşluktan istifade etmiştir. Mehmet Bey ve oğlu Melih Bey'in yanında matbaada günümüzde iki kişi daha çırak olarak çalışmaktadır. 1970 yılından günümüze kadar yayın hayatı devam eden Peri Bacaları Diyarı Ürgüp Gazetesi'nin de 1977 yılından itibaren basıldığı matbaadır. Bu gazetenin 1970-1977 yıllarındaki basımı o dönemde Nevşehir merkezde faaliyet gösteren Doğan Matbaası'nda basılmaktaydı. Bu gazetenin yayın hakkı kendilerine aittir. Gazete 1970 yılından günümüze kadar aralıksız yayın hayatını sürdürmüştür. Bu açıdan Nevşehir'in en uzun soluklu gazetesi olma rekorunu da ellerinde bulundurmaktadırlar. Gazete basımının yanında matbaada, fatura, fiş, sevk irsaliyesi, gider pusulası vs. her türlü mali anlaşmalı matbu iş, davetiye, broşür, kartvizit ve diğer reklam işleri yapılmaktadır (Melih İbbağı, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Matbaada bulunan makinalar şunlardır; 1998 Türk yapımı faket marka film makinesi, 1970 model Alman yapımı Heidelberg marka 32x46 cm. baskı alanına sahip ofset özellikli baskı makinesi, 1969 model Alman yapımı 25x35 cm. baskı alanına sahip Heidelberg marka tipo baskı makinesi idi. yine aynı şekilde matbaada Türk malı Kaym marka giyotin de denen kâğıtların kesiminde kullanılan makine, Türk yapımı delgi zımba makinesi ve Türk yapımı kollu mengene makinesi mevcuttu. Matbaa kuruluşundan buyana hiç el değiştirmemiştir halen daha Mehmet İbbağı ve oğlu Melih Bey tarafından işletilmektedir. Peri Matbaası'nın adresi: Açık Pazar yeri No:10 Ürgüp/Nevşehir'dir. Telefon numarası da 0384 341 42 04'tür (Melih İbbağı, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Yenigün Matbaası: Yenigün Matbaası, 2007 yılında Gamze Toybıyık tarafından Ürgüp'te kurulmuştur. 2010 yılına kadar faaliyetini sürdürmüş ve 2010 yılından sonra el



değiştirmesiyle beraber matbaanın faaliyeti de son bulmuştur (Vahab Bilekli, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Bilekli Ofset Matbaacılık: 2007-2010 yılları arasında Ürgüp'te faaliyet gösteren Yeni Gün Matbaası 2010 yılında el değiştirmiştir. Matbaanın yeni sahibi Vahap Bilekli, matbaayı satın aldıktan sonra matbaanın adını Bilekli Ofset olarak değiştirmiştir. Vahap Bey Peri Matbaası'nda on yıl kadar çalışarak Peri Matbaası'nın sahibi ve ustası Tevfik Bey'den bu işin tecrübesini kazanmıştır. Matbaacılık işini öğrendikten sonra 2010 yılında Nevşehir'de 73 Ofset adıyla ilk matbaasını açmıştır. Fakat 8. ayında matbaayı başkasına devretmek zorunda kalmıştır. Daha sonra yani 2010 yılında Ürgüp'teki Yedigün Matbaası'nı devralmıştır. Bilekli Ofset ve Matbaacılık'ın sahibi Vahap Bey görüldüğü üzere bu işi bir baba mesleği olarak yapmamaktadır. Sonradan kendi becerileriyle 12 yaşından itibaren edindiği bilgiler neticesinde bu sektöre girmiştir. Zamanla tecrübe kazanarak kendi matbaasının patronu olmuştur. Vahap Bey, matbaacılığın ailesinden gelen bir meslek olmadığını söyledi. Kendisi bu işe on iki yaşında çırak olarak başladı ve çekirdekten yetişmiştir. Bilekli Ofset; Temenni Mahallesi Şehit Cem Bulvarı No:15 Ürgüp/Nevşehir adresindedir. Telefon numarası ise 0384 341 4494'tür (Vahab Bilekli, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Matbaa sektöründe karşılaştıkları zorlukları şöyle dile getirmiştir; “bazen müşterilerimizle ilgili sıkıntılar yaşayabiliyoruz. Şöyle ki; bir çay içene kadar işimiz hallolur mu? diyen müşterilerimiz çıkıyor. İnsanlar hala matbaa işinin çok basit ve baskıların çabucak hallolacağını zannediyor. Oysaki bu iş çok büyük bir emek ve zaman istiyor. Bu durumu kendilerine anlatamıyoruz” diyerek serzenişte bulunmuştur (Vahab Bilekli, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Matbaada şuan altı kişi çalışmaktadır. Üç kişi baskı işi yapıyor. Baş usta olarak Muhammed Çelikli onun yanında çırak olarak çalışan kalfamız Muhammed Vais¹⁰ ve Ferhat Bilekli diğer kalfalarımızdandırlar. Erdem Türkoğlu ise matbaada grafik tasarımcısı olarak çalışan elemandır. Matbaada bir de Ürgüp Haber Gazetesi basılmaktadır. Bu gazetenin sahibi matbaanın eski sahibi Gamze Toybyık'tır. Bunun dışında; otel tanıtım reklamları, resmi evraklar, kartvizit, fatura, irsaliye, davetiye, broşür vb. işlerin basımı yapılmaktadır (Vahab Bilekli, Kişisel görüşme, 10.10.2015).

Matbaada, 1969 model Alman yapımı 25x35 cm. baskı alanına sahip Heidelberg marka tipo basım özelliğine sahip makine bulunmaktadır. Bunlardan başka 1982 model alman yapımı 32x46 cm. baskı alanına sahip Heidelberg marka tipo baskı özelliği bulunan makine, 1982 model Fransız yapım 25x35 cm. baskı alanına sahip makine, 70x100 cm. işlev alanına sahip 1997 model Türk yapımı giyotin kâğıt kesim bıçağı, tel dikiş makinesi, spiral, 50x70 cm. işlev alanına sahip şase makinesi, Türk yapımı Aybakar marka zımba makinesi ve dijital baskı makinesidir.

Tablo 2: Nevşehir İlçe Merkezinde Kurulan Matbaalar.

Nr.	Matbaanın Adı	Tipi	Matbaanın Kurucusu	İlçe	Faaliyet Tarihi
1	Peri Matbaası	Tipo-Ofset	Mehmet İlbağı	Ürgüp	1970-Devam Ed.
2	Kızılırmak Matbaası	Tipo-Ofset	Kemal Çelik	Avanos	1982-Devam Ed.
3	Yeni Avanos Matbaası	Tipo-Ofset	Ali Biçimseven	Avanos	1985
4	Sayan Matbaası	Tipo-Ofset	Hüseyin Sayan	Avanos	1990-2007

¹⁰ Muhammed Vasi, Suriye'deki iç savaştan kaçıp Ürgüp'e yerleşen ve Suriye'de aynı sektörde çalışırken bu işin deneyimini kazanan kişidir.



AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 57 Eylül - Ekim 2016

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>



5	Hacıbektaşlar Matbaa	Tipo-Ofset	Hacıbektaşlar Anonim Ş.	Hacıbektaş	2005-2014
6	Elma Ofset	Tipo-Ofset	Zeki Binici	Derinkuyu	2003-2004
7	Gülşehir Ercan Matbaası	Tipo-Ofset	Ercan Dağlı	Gülşehir	2003-2012
8	Yeniğün Matbaası	Tipo-Ofset	Gamze Toybıyık	Ürgüp	2007-2010
9	Ünal Matbaası	Tipo-Ofset	Mehmet Ünal	Avanos	2007-Devam Ed.
10	Can Gazetesi Matbaası	Tipo-Ofset	Ruhşen Can	Gülşehir	2010-2012
11	Bilekli Ofset Matbaacılık	Tipo-Ofset	Vahap Bilekli	Ürgüp	2010-Devam Ed.

SONUÇ

Nevşehir, 1954 yılında il yapılıncaya kadar çeşitli idarî birimlere bağlı kalması pek çok alanda olduğu gibi matbaa, dolayısıyla basın-yayın alanlarında atılım yapamamasına neden olmuştur. Nevşehir’de basım faaliyetleri 1950 yılından itibaren başlamasına rağmen Nevşehir’in 1950-1970 yılları arasındaki matbaacılık sektöründeki faaliyetleri oldukça sönük geçirmiştir. Gerek matbaanın gerekse yazılı basın-yayın organlarının Nevşehir’de yaygınlık kazanması ve bu alanlardaki işletmelerin uzun süreli olarak faaliyetlerini devam ettirebilmeleri ancak 1970 yıldan sonra mümkün olabilmıştır.

1959 yılında Nevşehir’de ilk matbaanın hizmete girmesinden günümüze Nevşehir merkezde 19, ilçe merkezlerinde 11 olmak üzere il genelinde toplamda 30 matbaa faaliyet göstermiştir. İl merkezinde bulunan matbaaların 9 tanesi ile ilçe merkezlerinde bulunanların 7 tanesi kapanmasına karşılık il merkezinde faaliyet gösteren matbaaların 10 tanesi ile ilçe merkezlerinde bulunan matbaaların 4 tanesi günümüzde de basım faaliyetlerini sürdürmektedirler. Avanos, şimdiye kadar en fazla matbaanın kurulduğu ilçe merkezi olurken onu, Ürgüp, Gülşehir, Hacıbektaş ve Derinkuyu takip etmiştir. Günümüzde Avanos’ta 2, Ürgüp’te 2 olmak üzere ilçe merkezlerinde toplamda 4 tane matbaa faaliyet göstermektedir. İl merkezinde 1971 yılında kurulan ve halen daha basım faaliyetlerini sürdüren en eski matbaa Tüfekçioğlu Matbaası olurken, 1970 yılında Ürgüp’te kurulan Peri Matbaası da ilçe merkezlerinde kurulan en eski matbaa ünvanını elinde bulundurmaktadır.

Gerek il merkezinde gerekse ilçe merkezlerinde kullanılan matbaaların teknik özellikleri genel olarak aynıdır. Aynı olmasının sebebi aynı model ve aynı menşeli makinelerin kullanılıyor olmasıdır. Birbirinden farklılık gösteren tek yönü ise bu makinelerin baskı alanlarının çapı farklı olmasıdır. Matbaalarda, sırasıyla Alman, İngiliz ve Japon yapımı makineler kullanılırken, giyotin denen kâğıt kesme bıçağı, zimba makinesi ve cilt makinesi Türk yapımı olanlardır.

Matbaalarda başta çeşitli gazeteler, dergiler ve bültenler başta olmak üzere kartvizit, davetiye, matbu evrak ve reklam ürünleri olmak üzere birçok alanda baskılar yapılmaktadır. Tespit edilen önemli konulardan biri de matbaa sahiplerinin büyük çoğunluğunun bu işi baba mesleği olarak sürdürüyor olmalarıdır. Matbaaların yaşadığı ortak sorun ise kalifiye eleman sıkıntısıdır. Nevşehir’deki matbaalarda genel olarak en az 1 en fazla 10 kişi istihdam edilmiştir. Sadece sahibinin çalıştırdığı ve eleman yetiştirmediği matbaalar da bulunmaktadır.

Tarihi süreç içinde Nevşehir il genelinde açılan basım evleri diye de adlandırılan matbaaların Nevşehir’in aydınlanmasında, bilginin çoğaltılıp yaygınlaştırılmasında ve bu bilginin başta yazılı basın-yayın organları aracılığıyla olmak üzere buralarda işlenen pek çok materyallerin insanlarla buluşturulması noktasında büyük oranda katkılar sağladığı da bir gerçektir.



KAYNAKÇA

- Altuntek, N. S. (1993). “İlk Türk Matbaasının Kuruluşu ve İbrahim Müteferrika”, *Hacettepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 10/S. 1: 191-194.
- Atabay, M. (2015). *Türk Basın Tarihi (1981'den Günümüze Türk Basını Tarihi ve Gazeteciler)*, Edirne: Paradigma Akademi.
- Çetinkaya, N. (2011). Matbaanın Osmanlı Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim ve Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı, Konya: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dalkıran, Ö. (2013). “Kitabın Tarihi”, *Türk Kütüphaneciliği*, S. 27/1: 201-213.
- Duman, Haluk Harun (2007), “Osmanlı Döneminde Yerel Basın (1828-1922)”, *Türkiye’de Yerel Basın*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Ersoy, O. (1959). *Türkiye’ye Matbaanın Girişi ve İlk Basılan Eserler*, Ankara: Gülen Basımevi.
- Koloğlu, O. (2003). *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Öntuğ M.-Saraç, H. (2012). “Cumhuriyet Döneminde Uşak’ta Matbaa, Gazete ve Dergilerin Tarihsel Gelişim Süreci” Uşak: *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5/1: 1-40.
- Saraç, H. (2015). “Yerel Basın Müdahimlerinden Taner Erdoğan’ın Anlatımlarıyla Nevşehir Yazılı Basının Bilinmeyen Yönleri”, *Nevşehir’in Tarihi Yolculuğu*, Kahramanmaraş: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları: 340-353.
- Saraç, H. (2012). “Cumhuriyet Döneminde Nevşehir’de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci (Gazete, Dergi ve Bülten)”, *Nevşehir Tarih ve Kültür Bildirileri Kitabı*, C. 4, Ankara: Nevşehir Üniversitesi Yayınları: 77-114.
- Topuz, H. (2015). *Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yaman, B.-Gündüz, K. (2014). “İbrahim Müteferrika Matbaası’ndan önce Basılan Eserlerin Kitap Sanatları Açısından İncelenmesi”, Ankara: *Turkish Studies*, 9/10: 1141-1155.
- Yıldız, N. (2000). *Eskiçağda Yazı Malzemeleri ve Kitabın Oluşumu*, Ankara: TTK Yayınları.
- İç Anadolu Gazetesi, 8 Mart 1976.
- Suluca Karahöyük Gazetesi, Yıl 1, S. 1, 2005.
- İç Anadolu Gazetesi, 19 Temmuz 1976.
- Lale Gazetesi, 1 Ocak 1988.
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2008.
- vizyon21yy.com 29.03.2016.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

- Orhan Arıkan, 16.01.1991 doğumlu, Kişisel görüşme, 19.10.2015.
- Murat Arıkboğa, 22.02.1987 doğumlu, Kişisel görüşme, 24.03.2016.



AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 57 Eylül - Ekim 2016

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>



- Osman Aytekin, 20.01.1959 doğumlu, Kişisel görüşme, 05.04.2016.
Ekrem Bakır, Kişisel Görüşme, 15.10.2015.
Ali Biçimseven, 08.04.1957 doğumlu, Kişisel görüşme, 16.10.2015.
Vahab Bilekli, 15.12.1973 doğumlu, Kişisel görüşme, 10.10.2015.
Kemal Çelik, 27.03.1963 doğumlu, Kişisel görüşme, 20.10.2015.
Ercan Dağlı, 01.07.1963 doğumlu, Kişisel görüşme, 25.03.2016.
Bayram Ekici, 01.01.1972 doğumlu, Kişisel görüşme, 01.11.2015.
Volkan Haleplioğlu, 14.01.1981 doğumlu, Kişisel görüşme, 15.03.2016.
Melih İblağı, 16.05.1971 doğumlu, Kişisel görüşme, 10.10.2015.
Faruk İven, 26.05.1948 doğumlu, Kişisel görüşme, 16.10.2015.
Mehmet İven, 01.04.1980 doğumlu, Kişisel görüşme, 13.10.2015.
Murat İven, 04.06.1980 doğumlu, Kişisel görüşme, 13.10.2015.
Nuri İven, 01.01.1943 doğumlu, Kişisel görüşme, 16.10.2015.
Naci Özçelik, 27.08.1954 doğumlu, Kişisel görüşme, 05.04.2016.
Erdinç Öztürk, 14.08.1984 doğumlu, Kişisel görüşme, 24.03.2016.
Mehmet Ünal, 01.03.1974 doğumlu, Kişisel görüşme, 20.10.2015.
Nuri Yolaçan, 01.01.1981 doğumlu, Kişisel görüşme, 01.11.2015.